

Par Benjamin le Porche
aux bons soins de "L'Espresso"

A remettre à Mr l'Abbé Lafitte
professeur au petit séminaire

Ustaritz

NARBONNE (?)

Nihil obstat

Baiona die 19 Maji 1941

A. Larnalde

Censor

Imprimatur

Baiona die 19 Maji 1941

P. Dagum *scripsit*
m. g.

Ebanjelioak

Lau Ebanjelio badire, san Mathiuk, san Markok,
san Lukek, eta Jon Doni Joanik eginak. Baiman
lau saindu horiek ez dute eman boren Eban-
jelioetan Jinkoak emanarazi diotena baizik. Beraz
lau Ebanjelioak bordin eta oso osoan Jinkoaren
hitza dire. Badi dezagun ala san Mathiuren,
ala san Marken, ala san Lukon, ala Jon Doni
Joaniren Ebanjelioa, beti Jinkoaren hitza, beti
Jinkoa bera dugu adituzen.

Bada, meza guzietan, aphezak irakurtzen dute
bi Ebanjelio zati: bat meza hastititik liburu
aldatzen denean; bertzea, mezaren akabotuzan.
Lehenberik irakurtua den hura usaiatz ditzu-
da: Ebanjelioa; bertzerentzat erraten da: azken
ebanjelioa.

Hainitz on baditake guresten chaitzat ere
aphezarekin batean Ebanjelio zati hain irakurtu-
ezen, zer daitake arimarentzat Jinkoaren hitza
baino hobirik? Zer hain onik? Eta horra
zertako hemon egari diren eskuaraz Ebanjelio
andana bat.

Ebanjelioak

Lau Ebanjelio badire, san Mathiuk, san Markok, san Lukek, eta Jon Joni Joanik eginak. Baina lau saindu horiek ez dute eman beren Ebanjelioetan Jinkoak emanarazi distena baizik. Beraz lau Ebanjelioak bardin eta oso osoan Jinkoaren hitza dire. Hori deragun ala san Mathiuren, ala san Marken, ala san Luken, ala Jon Joni Joaniren Ebanjelioa, beti Jinkoaren hitza, beti Jinkoa bera dugu aditzen.

Bada, meza guzietan, apkezak irakurtzen dituzte Ebanjelio zati: bat meza hastetsutik, liburua aldatzen denean; bertzea, mezaren akabontzan. Lehenberikorik irakurtua den hura usaiaz deitzen da: Ebanjelioa; bertzearentzat erraten da: azken ebanjelioa.

Hainitz on bailitake gristino choientzat ere apkezarekin batean Ebanjelio zati heien irakurtzen diren, zer daitake arimarentzat Jinkoaren hitza baino hobetik? Zer hain onik? Eta horra zertako hemen ezarri diren eskuaraz ebanjelio andana bat.

Hemen aurkitzen dire igande eta phesta-buru guzietako ebanjelioak, bai eta beti igandearrekin egiten diren phesta guzietakoak. Bertzalde, igandearrekin eror baititake ebanjelio berezirik ez duen saildu baten phesta, hemen emanak dire saildu nota guzientzat, ala martir, ala birjina, ala bertze, irakurtzen diren ebanjelioak. Azkenekotz, giritimo oneri labet baitzaite egun berezi batzue, nola Bertheberiz, Ganderailuz, Ortzegun Saizduz, megarren entzutea, egun he-tako ebanjelioak ere hemen aurkitzen dire; eta heien ondostik, ezkont-mezako eta hilen meze-tako ebanjelioak.

Hemen aurkitzen diren ebanjeliotarik asko beti mezako lehen ebanjeliotzat irakurtzen dire, asko beti azkenekotzat; bertze batzu aldi, batzuetan lehenekotzat, eta batzuetan azkene-kotzat.

Gurutzetan bat + ezarria da beti lehen ebanjelio direnen hastean; ezarriak dire bi gurutze ++ azken ebanjelio direnetan; eta gurutzarik gabekoak dire bai lehen bai azken ebanjelio izan daitezkenak, nola gerta.

Bertzalde nola, erran den bezala, Ebanjelioa baidakarkete lau Saiinduen liburuak, ebanjelio bakotcharen hastean emana da zoin saiinduen liburutik eta zoin kapitulutik hastua den ebanjelio hura; Saiinduaren izenaren ondotik den chifreak azagutarazten du kapitulua.

Igandetako Ebanjelioak

+ Abendoko lehen igandean

San Luke, XXI

Jesusek erran zioten bere dizipulueri: Ghusgarriak izanen dire iguzkian, eta hitargian, eta izanetan; eta lurrean jonde guziak lastuko dire, itsasoaren eta ubinen orro izigarraren gatik. Gizonak izialduraz ibartuko dire, munduari zer gertatu behar zuion beha; ezen zerustako indarrak kordakatuak izanen dire. Eta orduan ikusiko dute gizonaren semea hedoi quinean heldu toltre eta distradura handirekin. Bada horiek gertatzen hasiko direnean, beha zague, eta goiti zatzue buruak, zeren hurbiltzen hari baita zuen

erospena. Eta erran zioten konfharantza: Ikus-
atzue fikoko ondea eta arbola guziak. Beteratzen
dute bada kanporat fruitua, bada kizue hurbil
dela uda. Halaaber zuek, horiek gertatzen ikus-
tearekin, jakin zague hurbil dela Jimkoaren
erresuma. Egiaz derratzen, ez dela gizaldek hau
iraganen, non ez diren horiek oro gertatzen.
Zeru horrak iraganen dire; baina ene hitzak
ez dire iraganen.

Abendoko bigarren igandean

San Mathin, XI

Nola Joanesek entzun baitzuten presondegian
Kristoren egintzak, igorri zizkan bere dizipu-
lutarik bira, erraterat: Zu zare ethortzekoa dena,
ala bertze bat iguririkiren dugu? Eta Jesussek
ihardetsi zioten, erranez: Zoazte, erroze Joanese
zer duzaen aditu eta ikusi: Itsuak ikusten
dute, mainguak badabiltra, lepra dunak gar-
bituak dire, etxhorrek aditzen dute, hilak piz-
ten dire, beharresi Ebanjelioa irakasten zaiole.
Eta dehatsu da ene gatik makurtzen ez dena.
Bada hek joan eta, Jesus hahi zitzaion popu-

luari Joanesez mintzatzen: Zeren ikusterat ilki
 zarete morturat? Haireak derabilan kanabera
 baten? Bai, zeren ikusterat ilki zarete? Guriki
 jauntzia den gizon baten? Erregeen etketan
 baitire bada guriki jauntzen direnak. Beraz,
 zeren ikusterat ilki zarete? Profeta baten?
 Bai segur diotzuet, eta profeta baino gehiago
 den norbiten. Ezen hura hura izan da
 iskribatua: Huna non igorri dudun ene
 aingerua zure aintzinean, zuri bidaroen
 aphaintzeko.

Abendoko hirugarren igandean

(Jon Domi Joani, 1)

Juduck Jerusalemetik apezak eta lebitarrak
 igorri ziotzen Joanesi, galdegiterat: Zu nor
 zare? Eta aithortu zuen, eta ez ukatu; bai,
 aithortu zuen: Ez naiz Kristo. Eta galdegin
 zioten: Zer bada? Elias zare. Eta erran zuen:
 Ez naiz hala. Profeta zare? Eta ihardetsi zuen:
 Ez. Erran zioten beraz: Nor zare? Errepusta
 eman diotzegun igorri gaituztenesi, Zer dio-
 zu zuharez? Erran zioten: Ni naiz mortuan

sikuka hari denasen boza. Chuchen zazue
gauraren bidea, Isaias profetak erran izan
duen bezala.

Eta igorri ziozkatenak, farisauek ziren.
Eta galde bat egin zioten, eta erran: Zer gatik
bathaiatzzen duzu, ez bazare risto, ez eta
Elias, ez eta profeta? Thardetsi zioten Joanesek,
ziolarik: Nik urean bathaiatzzen dut; zuen
arteam aldiz bada zuak ezagutzen ez duzuen
norbeit. Hura da ene ondotik ethortzekoa
dena, ni baino lehenagotanik dena; ni ez
bainoiz on haren oinetakoen lotgarniaren
lathatzeko. Haur Bethaniam gertatu ziren
Jordanetik bertze aldean, han hari baitzen
Joanes bathaiatzzen.

Abendoko laugarren igandean
(San Luke, III)

Ciberio Cesar enperadore zenetik hamabortz-
garren urtean, Pontzio Pilatus zelarik Ju-
dean aintzindari, Herodes aldiz Galilean,
Inuen anaia Filipe Iturean eta Erakonita
herrian, Lizaniaz berriz Abilenan; Anas

eta Kaifas zirelarik aphez-nausi, jinkoa mintzatu zitzaion Joanés Lakariaren semeari mortuan. Eta etxerri zen Jordaneke herrialde guzirat, predikatu urrikizko batzaia bekhatuen barkhamenduarentzet iskribatua den bezala Isaias profetaren hitzen liburuan: Mortuan oihuka hari denaren boza: Afpkain zague Jaunaren bidea, chuchen zague haren bidechkak. Hbaranek oro betheko dire, mendiak eta mendichkak aphalduko, bide makurrak chuchenduko dire, eta kozkordunok bardinduko. Eta gizon guziek ikusiko dute jinkoa-garikako Salbatzailea.

Eguberri ondoko igandean

(San Luke, II)

Josep, eta Maria Jesusen ama, miretsiak zauden harentzat erraten zituztenek. Eta benedikatu zituen Timeonek, eta erran zion Maria haren amari: Hura non ezarria izanen den hau Izraeldar hainitzen galpenean eta salbamendutan, ezarria etsaiek jazarriko zairkon bandera bat bezala. Eta zero

8
niri arima zilatiko dautzu erpatak, hainitz
bihotzetako gogotak ager dituzentzat. Eta
bazen profetasa bat, Iona, Samueleen alaba,
Izerrerren ethorkitikakoa; hau adin handirat
heldua zen, eta neskatza zelarik hartu zuen
senhararekin bizi izan zen zazpi urtey. Eta
alargunts egote zen lanetan hogoi-ta lau
urthetaraino, Et-zen tenplotik aldaratzen;
barurean eta othoitzean jinkoa zerbitzatzen
zuen gau eta egun. Hura ere, ordu berean
harat ethorritik, eman zen Jaunaren lauda-
tzen, eta haurraz mintzo zitzaizten Izraelen
erospena igurikatzen zuten guziri. - Eta oro
akabatu ondoan Jaunaren legearen arabera,
itzuli ziren Galilearat, Nazaret bere hirirat.
Bada Haurra larrizzen hari zen eta hazkar-
tzen, zuhurtziar bethea; eta jinkoaren grazia
haren baitan zen.

Erufaniatik lehen igandean

(San Luke, 11)

Jesus hamabi urthetan zelarik, haren bu-
chasoak igan ziren Jerusalemrat, phesta 1

1 Phazko phesta

denboran usuaia zuten bezala. Eta phesta egu-
nak iragan-eta gibelat jaan zirenean, Jesus
Haurra gelditu zen Jerusalemen, eta haren bu-
russak et-ziren ohartu. Ustez-eta heien la-
gumekin zen, egin zuten egun baten bidia,
eta bilka zabiltean ahaiden eta egogunen ar-
tean. Eta ez baitzuten kausitzen, itzuli ziren
Jerusalemerat haren bilka. Eta hiru egunen
buruan kausitu zuten tenpluan, irakasle
erdian jarria, heien entzuten, eta heieri galdel-
egiten hari. Eta entzuten zuten guziak harri-
tuak zagozgin haren zukuizari eta ihardis-
teri. Eta ikustearekin miretsi ziren. Eta erran
zion bere amak: Haurra, zertako egin danku-
zu holakorik? Hona non zure aitak eta
nik bihotz-minekin bilhatzen zintugun. Eta
ihardetsi zioten: Zertako bilhatzen minduzuen?
Et-zinakiten-a ene aitak manatu gauzetan
behar naizela aurkitu? Eta hek et-zuten aditu
harek erran zioten solasa. Eta jautsi zen
heiekin, eta ethorri Nazareterat, eta heien
eskupeko zen. Eta haren amak solas horiek
guziak begiratzen zituen bere bihotzean. Eta Jesus

aintzinat zean zuberutzian, adinean eta grazian,
ginkoaren eta gizonen begietan.

++ Erufaniatik bigarren igandean.

(Jon Domi Joani II)

Eztaiak egin ziren Kana Galileakoan, eta han zen
Jesusen ama. Bada Jesus ere eztaietarat deitua izan
zen bere dizipuluekin. Eta arnoa eskasten zelarik
Jesusi erran zion bere ama: Bernorik ez dute.
Eta Jesussek inardetsi zion: Emagtea, zer nahi dau-
tazu? Ez da oraino ethorria ene orena. Haren
amak erraten diote sehiri: Zer ere erranen bai-
terantzue, egizue. Bada baziren han harrizko sei
untzi, juduak chakue zitezentzat ezarriak, lako-
tchak baitzauzkan biz-pa-hiru metreta. Jesussek
erraten diote: Bethi zatzue untziak urez. Eta be-
the zitezten gaineraino. Eta Jesussek erraten
diote: Erants-azue orai, eta eremozue mahaineko
buruzagiari. Eta ereman zisten. Bada mapaineko
buruzagiak dastatu zueneko arno bilhakatu ura,
ez baitzakien nondik zen (bazakiten aldiz ura eka-
rri zuten sehiak), mahaineko buruzagiak deitzen
du jaun esposa, eta erraten dio: Nor-narik
has tetik ematon du arno ona; eta, jendea eda-

na izaten denean, orduan tcharragoa, zuk al-
diz arno ona iduki duzu orai artio. Hori egin
zuen Jesussek bere mirakui bularik lekona Kana
Galileakoan; eta ezagutarazi zuen bere lath-
rea; eta hasen baitan sinhetsi zuten haren
dizipuluek.

++ Erufaniatik hirugarren igandean
(San Matheu, VIII)

Jesus jaitsi zenean menditik, jarraiki zitzaion
jendez lehor. Eta huna non lepradun bat ethorri
zitzaion, eta ahuspez emanik erran zion: Jauna,
nahi baduzu, garbitzen ahal naiz. Eta eskua
hedatuz Jesussek ukitu zuen, ziotarik: Nahi dut,
garbi zait. Eta berehala garbitu zen haren
lepra. Eta Jesussek erran zion: Beha, nihori
ez erran; baina zoaz, eta aper zait aphezuri;
eta eskain zazu Moisek manatu emaitza, hek
lekuko izan ditezentzat.

Berriz Kafarnanen sartu zenean, hurbildu zi-
tzaion ehun soldadoen aintzindari bat ethoizka
eta erran zion: Jauna, ene mutkila etzana dago
etxean paralesiak jorik, eta oinaze handiak
ditu. Eta Jesussek erran zion: Etorriko naiz, eta

sendatuko dut. Eta ihardetxi zion aintzindariak,
 erranz: Jauna, ez dut merzezi ene etxean sar
 zaitzen; bainan bakharrik hutz bat errazu, eta
 ene multzila sendatuko da. Ezen nik ere, bertzen
 meneko gizon bat izana-gatik, baditut soldadoak
 ene arzikoi, eta erraten diot bati: Habil, eta badoa;
 bertze bati: Hanga, eta heldu da; eta ene multzi-
 lari: Egizak hau, eta egiten du. Bada horiek entzu-
 tearekin, Jesussek, miretsirik, erran zisten jarraikitze
 zitzaz koneri: Egiaz derratzuet, ez dut kausitu hoin
 fede handirik Izraelen. Eta erraten dautzuet, haini-
 tzak direla storriko bai iguzkia ateratzen den
 bai sartzen den tokitik, eta jarriko direla Abra-
 hamekin, Izaakekin eta Jakobekin zeruetako
 erresuman. Erresumako umeak aldiz artikiak izanen
 dire karpoko ilhumbetarat, han izanen baita
 nigar eta hortz karraska. Eta Jesussek erran zion
 aintzindariari: Loaz, eta sinhetxi duzun bezala
 egin bekizu. Eta orduan berean sendatu zen
 multzila

Erufaniatik laugarren igandean

(San Mathie, VIII)

Jesus untzichkarat igaitzarekin, jarraiki zitzaz-

kon bere dizipuluak. Eta funa non handizki deboilatatu zen itsasoa, hainbertzetaraino non uhinez estalia baitzen untzichka; bera aldez lo zagon. Eta hurbildu zitzaizkon dizipuluak, eta iratzorri zuten, ziotelarik: Jauna, salba gaitzatzu; galtzerat goazi. Eta Jesussek erraten diote: Zertako zarete belodurti, sinbeste tipikoaak? Jekirik orduan, manatu zioten haizeri eta itsasari, eta egin zen jabaldura handia. Bada oro niaresten ziren, ziotelarik: Nor da hau, haizek eta itsasoak entzuten baitute!

Grufaniatik bortzgarren igandean

(San Matheu, XIII)

Jesusek jenderi erran zioten alegiazko ichtorio hau: Zeruetako erreseumak iduri du gizon bat, bere landan hazi ona erain zuena. Baina ethe-gizonak lo zagotzilarik, et horri zen haren etsaia, eta gainetik erain zuen hiraka ogi-pegan, eta jgan zen. Bada belharrak, handiturik, buruak egin zituenean, orduan agertu zen hiraka ere. Eta behiak et hori zitzaizkon etheko nausiari, eta erran zioten: Jauna, et-zinuen-a hazi ona erain zure landan? Non-

dik beraz du hiraka? Eta ihardetsi zioten: Gizon etsotak egin du hori. Eta sekuek erran zioten: Nahi dugu goazen, eta bil dezagun hiraka? Eta ihardetsi zioten: Ez, heldurseg- eta hiraka biltzean, ~~haratik~~ harekin errotik atosa dezaguen ogia ere. Utz- atque bata eta bertzea handitzerat uztaizaino, eta urta denboran erranen dietet ephaileri: Bil zague lehenik hiraka, eta ezpalke lot erretzeko; ogia aldiz bil zague ene selharurat.

Erupnietik seigarren igandean
(San Mathiu, XIII)

Jesusk jenderi erran zioten alegiazko ichtorio hau: Zerutako erresumak iduri du mustarda beldia, gizon batek hartu eta bere landan erain duena. Hau da hazi guziztan chehema. Bainan handitu denean, belharki guziak baino larrago da, eta arbola bilhakatzen da, hartarat ethortzen baitire zeruko choriak, eta haren adarretan egoten.

- Bertze alegiazko ichtorio bat erran zioten: Zerutako erresumak iduri du altchagarria, emazte batek hartu eta hiru negurri irinetan nabastekatzen duena, orke guzia altchate artio. Horiek guziak alegiazko ichtoriotan erraten ziozkaten Jesusk

jenderi, eta et-zitzaiosten alegiazko ichtoristan
baizik mintzatzen. Berhe zadintzat profetak
erran zuena, zionsan: Alegiazko ichtoristan
idekiren dut ene-akoa, eta agerturen ditut
munduaren hastapenetik gordeak zauden gau-
zak.

+ Garizuma aintzineko hirugarren igandean
(San Mathin, xx)

Septuagesima

Jesusk alegiazko ichtorio hau erran zioten bere
dizipulueri: Zeruetako erresumak iduri du etheko-
jaun bat goiz-goizetik ilki zena bere mahastiko-
tzat langile-keta. Bada langileekin hitz-eginik
eguneko denario banaz, igorri zituen bere mahasti-
rat. Eta hirugarren oreneko irian ilkirik ikusi
zituen bertze batzu plazan zagozela alfer, eta
erran zioten: Loazte zuek ere ene mahastirat, eta
zuzen daitekera emanen dautzuet. Eta joan ziren.
Berritz ere ilki zen seigarren eta bederatzigarren
oreneko irian, eta barchin egin zuen. Ber kenekotz
hamekagarren orena gainerat ilki zen, eta bertze
batzu kaudite zituen han egoki, eta erraten diote:
Zergatik zagozte hemen egun guzia alfer? Thandes-

den diote: Ni horik ez gaituelakotz hartu. Erraten diote:
 Loazte zuek ere ene mahastirak. Bada, arratsa et horri
 denean, mahastiraren jabeak erraten dio bere etche-
 ko-gizonari: Beit zatzu langileak, eta emozute
 beren saria, azkenetarik hasirik lehenbizikoeta-
 raino. Hurbiltu zirenean beraz hametagarren orna-
 ren gainerat et horri zirenak, izan zuten denario bana.
 Lehenbizikoak aldiz et horri zirenean, uste izan zuten
 gehiago izanen zutela; baina nek ere izan zuten
 denario bana. Eta hartzean erabiaka hari ziren etche-
 ko-jainaren kontra, ziotelarik: Ezken horiek oren
 bat haritu dire, eta gurekin bordin ezarri ditatzu,
 guk egun osoko beroa eta nekhea jasan dugularik.
 Baina harek ihardetsi zion hetarik bati, ziotelarik:
 Adichkidea, ez dautzut bi degaberik egiten. Et-
 zinen-a denario bateg hitz-egina enekin? Har-
 zazu zurea dena, eta zoaz. Bada, azken huri
 ere nahi diot eman zuri bezenbat. Aha ez naiz-a
 haizu nahi dutanaren egiterat! Aha zure begia
 gaichtoa othe da, ni ona naizelakotz! Hala izanen
 dire azkenak lehen, eta lehenak azken. Ezen
 hainitz bada deiturik, baina gute hautaturik.

+ Garizuma aintzineko bigarren igandean
(San Luke, VIII)

Letzaseziman

Nola jende handia biltzen baitzen, eta hirietarik
lehiarekin haren ganat joaten, Jesussek erran
zieten konfharantza hau: Erailea ilki ziren bere
harziaren eraiterat, eta eraiten zuelarik, bihi batzu
erori ziren bide bastererat, eta zangopean erabiki-
ak izan ziren, eta zeruko choricak jain ziturton.
Eta bertze bihi batzu erori ziren harziaren gainerat,
eta sortu zireneko ihartu ziren, hezatzekorik et-zute-
lakotz. Eta bertze batzu erori ziren laphar arterat,
eta heiekin handiturik lapharrek itxo ziturton. Eta
bertze batzu erori ziren lur onerat, eta sorturik
eman ziturton bihi batentzat ekun. Floriek erratean,
oikue egiten zuen: Aditzeke beharirik duenak adi
beza. Bada bere diripuluek galdegin zioten zer erran
nahi zuen alegiazko ichtorio horrek. Eta erran zioten:
Luri emana izan zaitzue jinkoaren erresumako mis-
terioaren epagutzea. bertzeri aldiz alegiazko ichtorio-
tan irakatsi zaitote, ikustean ez dezatontzat ikus, ez
eta entzutean adi. Honna beraz zer erran nahi
duen alegiazko ichtorio horrek: Hartzia da jin-
koaren hitza. Bide basterreko bihiak, hez dire

entzuten dutenak: gero heldu da debzua, eta hitza khentzen du heien bihotzetarik, sinketsiz salba ez ditezentzat. Harriaren gainerat erroiak aldiz dire, hitza entzuten eta gogotik hartzen dutenak; baina hek errorik ez dute, aphur bateko baita heien sinkestea, eta ukho egiten baitute tentazioneko denboran. Laphar arterat erroiak aldiz, hek dire entzuten dutenak; baina asko antsiak, aberastasunek, eta biziko atseginek beren abiaduran ithotzen dituzte, eta fruiturik ez dakharkete. Itzkenekotz, lur onerat erroiak, hek dire bihotz onean eta arras onean hitza hartu-eta idukitzen dutenak, eta fruitua ekhartzaren pazientziaren bidez.

+ Garizuma aintzineko igandean
(San Luke, XVIII)

Kinkabeziman.

Jesusek berech hartu zituen hamabiak, eta erran zisten: Huna non igaiten garen Jerusalemrat, eta bethoko dire profetik gizonaren Semear, iskribatu dituzten gurziak. Ezen paganoen eskuetarat emana izanen da, eta trufatuko dute, eta azotatuiko, eta thuztatuko; eta azotatu ondian hilen dute,

eta hirugarren egunean piztuko da. Baina hiek
 horietarik deus et-zuten aditu, eta solas hosi
 gordea zen heientzat, eta haren erranak et-zituz-
 ten aditzen. Bada gertatu zen, Jerikorat hurbiltzen
 zelarik, iten bat jarria zagola bide bazterrean,
 eske. Eta nola entzuten baitzuen jende hainitz iragaiten,
 galdegira zuen zer zaiten. Eta erran zioten
 Jesus Nazaretikoa iragaiten zela. Eta oihu egin
 zuen, ziotarik: Jesus, Daliden semea, urrikal nakizu.
 Eta aintzinean zoatzenak gaizkika hari zitzaizkon
 ichilarazteko. Baina hark hainitz gehiago oihu
 egiten zuen: Daliden semea, urrikal nakizu. Bada,
 gelditurik, Jesusak manatu zuen ekhar ziozoten. Eta
 hurbildu zenean, galde hau egin zion: Zer nahi duzu
 egin diezazudan. Eta hark ihardetsi zion: Jauna,
 ikus dezadan. Eta Jesusak erran zion: Ikus-azu, zure
 sinhesteak salbatu zaitu. Eta ordu berean ikusi zuen,
 eta jorraikitzen zitzaion, jinkoari esker eta laudorio
 bikhurtuz. Eta jende guziak ere, hori ikustearchin, laudorio
 eman zion jinkoari.

+ Garizumako lehen igandean
 (San Mathieu, IV)

Izpirituak Jesus morturat ereman zuen, debruak

tentatzeko. Eta berrogoi gau egunez barus egin zue-
near, gero gosetu zen. Eta, hurbildurik, tentatzai-
leak erran zion: Jinkoaren Semea balin-bazare,
errazu horri horiek ogi bilkaka diton. Jesusek ihardetsi
zion, erranez: Iskribatua duk: Ez da bakharrik ogiz bizi
gizona, bainan jinkoaren ahotik ateratzen den hitz
guruz. Orduan debruak ereman zuen hiri saindurat
eta temploaren kasko-kaskoan ezarri. Eta erran
zion: Jinkoaren Semea balin-bazare, artik-azu zure
burua behiti, ezen iskribatua da: Bere aingeruak
manatu diote zure zaintzea, eta eskuetan ekarriren
zaituzte, horriek zangoz jo ez dezazuntzat. Jesusek
ihardetsi zion: Haur ere iskribatua duk: Ez duzu
tentatuko zure jinko Jauna. Berriz ereman zuen
debruak mendi arras gora batetatat, eta irakutsi
ziozkan munduko eresumak oro, eta hein aberas-
tasunak, eta erran zion: Horiak gurziak emanon
dauzkitzut, baldin ahuspez eroririk adoratzon
banairu. Orduan Jesusek erraten dio: Habil, Saten,
ezen iskribatua duk: Zure jinko Jauna adoratuko
duzu, eta hura bakharrik duzu zerbitzatuko. Orduan
utzi zuen debruak, eta hura non aingeruak
hurbildu zitzaizkon, eta zerbitzatzon zuten.

+ Garizumako bigarren igandean,
(San Mathie, XVII.)

Jesusek berekin harturik Petri, jakobe eta huren anaia Joani, berek eraman zituen mendi gora batetarat, eta itchuraz aldatu zen heien aintzinean. Eta distiratu zuen haren begitarsteak iguzkiak bezala; eta haren soinekoak egin ziren elhurra bezen churi. Eta huna non agertu zitzaizkoten Moise eta Elias, harekin solasean. Bada Petri mintzatu zen, eta erran zion Jesusi: Jauna, ongi gare gu hemen; nahi baduzu, egin detzagun hementchet hiru egoitza, bat zuretzat, bertze bat Moisetzatzat, bertze bat Eliasetzatzat. Oraino mintzo zelarik, huna non hedoi argi batek itzali zituen. Eta hedoietek huna boz bat disena: Hau da ene seme maitea, huren baitan dut ene gogo guzia; hau entzun-azue. Eta aditzearekin, dizipuluak erosi ziren ahuspeka, eta hainitz izitu. Eta hurbildu zitzaizoten Jesus, eta ukitu zituen, eta erran zioten: Chute zaitzete, eta ez izan beldurrik. Eta begiak altchatzean, nikor et-zuten ikusi, Jesus bera laizik. Eta menditik jausten zirelarik, jesusek debeku hau egin zioten: Nikor ez erran zer ikusi duzuen, gizonaren semea heletarik piztu artea.

+ Garizumako hirugarren igandean
(San Luke, XI)

Jesus hari zen debru baten kasatzen, eta debru hura mutua zen. Eta debrua kasatu zuenean, mutua mintzatu zen, eta karritu zen jendea. Bizkitortean han zirenetarik zendeitek erran zuten: Beelzebuth debru-nausiaren bidez kasatzen dituzte debruak. Eta bertze batzuek, frogatzeko, galdegi-ten zioten zerutikako ikusgarri zerbeit. Baina Jesusok, ezaguturik heien gogotak, erran zioten. Bi akadetarat dagon erresuma chahutua izanen da, eta ethea bere gainerat lehorturen da. Baldin beraz Satan ere bere kontra hari ~~batin~~ bada, nola dirauke haren erresumak? Ezen diozue, Beelzebuthen bidez kasatzen dituzdala debruak. Bada nik Beelzebuthen bidez kasatzen badituzte debruak, zuen umek noren bidez kasatzen dituzte? Hurrengatik hauk berak izanen dire zuen juje. Baina jinkoaren eskus kasatzen badituzte debruak, segur zuen ganat heldua da jinkoaren erresuma. Hatzkas denak harmaturik zointzen duenean bere ethe-sartzea, segusean dire haren ontasunak. Baina fera baino haz-karragoa heldu bazaino eta harek garhaitzen badu,

khenduko diozka fida zen harkma guziak, eta
 hari khenduak emanen diozkate bertzeri.
 Enekin ez dena ene kontra da, eta enekin
 biltzen ez duenak barraiatzen du. Izpiritu
 lobia ilki denean gizon baten ganik, bada-
 bila urik gabeko tokietan, deskantsu-keta,
 eta ez baitu kausitzen, erraton du: Itzuliko
 naiz ilki naizen ene etcherat. Eta ethorri
 denean, kausitzen da jatsaz garbitua eta apha-
 dua. Orduan bada, eta hartzen ditue berekin
 bertze zarpi izpiritu bera baino gaichtoagoak,
 eta sarturik han egoten dire. Eta gizonaren azken
 moldea izaten da lehenekoa baino arago. Bada
 hola mintzo zelarik, emazteki batek, althaturik
 boza jenden artetik, erran zion: ~~Dohatsuago~~ zu
 garraiatu zaituen sabela, eta zuk churgatu di-
 tutzun bulharrak! Eta Jesussek ihardetsi zion:
 Dohatsuago ginkoaren hitza entzuten dutenak
 eta begiratzen.

+ Garizumako langarren igandean

(Jon Doni Joani, VI)

Jesus joan zen Galileako, erran nahi da Eberiadeko
 itsasoaz kairdirat, eta jirraititzen zitzaion jende

hainitz, ihusten zituztelakotz ere zirenen baitan
 egiten zituen mirakulua. Joan zen beraz Jesus
 mendirat, eta han jarririk zagon bere dizipulu-
 ekin. Bada hurbil zen Phariseo, Juduen jabea
 eguna. Beraz begiak altchatu zituenen Jesusk,
 eta ikusi zuenean jendez leher heldu haren ganat,
 erran zion Filipei: Nondik erosiko dugu ogia,
 horiek jiteko? Bada hori erraten zuen haren frogat-
 zeho; ezen berak bazakien zeren egiterat zion.
 Filipek ihardetsi zion: Berrehun denarioren ogia ez
 laiteke aski, horietarik bakotxak puskatto baton
 izateko. Erraten dio bere dizipuluetarik batek, Andres
 Limon Petriren anaiak: Bada nuthiko bat hemen,
 bortz garagar ogi eta bi arrain dituen; baina
 horiek ~~zer~~ dire hoi bertzerentzat. Jesusk orduan
 erran zioten: jarraraz-azue jendea. Bada lazen
 belhar hainitz toki hastan. Jarri ziren beraz bortz
 mila gizonen heina. Orduan Jesusk hartu zituen
 ogiak eta eskerak bihurtu ondoan, zatitu zioz-
 katen jarriak zireneri; arrainak ere orobat, nahi
 zuten bezembat. Hase zirenean, erran zioten dizi-
 pulueri: Bil zatizue sobratu diren puskak, gal
 ez diteren. Bildu zituzten beraz, eta hamahi saski
 bethe bortz garagar ogietarik jaleri sobratu

zitzazkoten puskekin. Gizon hek bezaz, ikusirik
 Jesusék egin zuen mirakulua, erraten zuten:
 Hau da egiazki profeta, mundurát ethortzekoa
 dena. Jesusék aldiz, baitzakien ethortzekoak zire-
 la haren hartzerat eta errege egiterat, berriz
 mendiat ihes egin zuen bakar bakarra.

+ Garizumako bortzgarren igandean
 (Jon Doni Joani, VIII.)

Dabioneko igandean.

Jesusek erran zioten Judeako jendetzari: Luetasik
 norik frogatuko daut bekhatu bat? Egia erraten
 badautzuet, zergatik ez naizue sinkestean? Jinko-
 aren ganikakoa denak entzuten ditu jinkoaren
 hitzak. Horra zergatik ez dituztuen zuek entzuten,
 et. zaretelakotz jinkoaren ganikakoa. Juduek or-
 duan ihardetsi zioten, eta erran: Ez othe dugu
 ongi erraten guk, Lamaritarra zarela zu, eta debrua
 zurekin dugula? Ihardetsi zuen Jesusék: Ez dut
 nik debrurik; bainan ohoratzen dut ene hita,
 eta zuek desohoratzen nauzue. Ez dut nik ene
 ohorea bilhatzen; bainan bada bilhatuko duena,
 eta justizia eginen duena. Linez eta egiaz erraten
 dautzuet: Norbeiték ene hitza begiratzen badu,

herioa ez du sekulan ikubiko. Juduek erran
 zioten orduan: orai ezagutzen dugu debua ba-
 duzula. Abraham hil izan da, profetak ere bai;
 eta zuek diozu: Abreitek ene hitza begiratzen
 badeu, herioa ez du sekulan dastaturen. Gekiago
 othe zare zu, Abraham gure aita hil izan
 dena baino? Profetak ere hil izan dire. Abren-
 tzat daukazu zure burua? Jesusek ihardetsi
 zuen: Nik ene buruari ohore ematen badiot,
 ene ohorea deus ez da; ene Aita da eni ohore
 ematen dautana, hura baitozue dela zuen
 jinkoa. Eta zuek ez duzue hura ezagutzen; nik
 aldi ezagutzen dut. Eta erran banega ez dutala
 ezagutzen, zuek iduria ninteko, gezurtia. Bainan
 ezagutzen dut, eta begiratzen dut haren hitza.
 Abraham zuen aitak suharki gutuziate du ene
 egunaren ikustea; ikusi du, eta bozta da. Horren
 gainean Juduek erran zioten: Ez ditutzu oraino
 berrogoi-ta hamar urte, eta Abraham ikusi
 duzula! Ihardetsi zioten Jesusek: Linez eta egiaz
 erraten dantzuet: Abraham egin baino lehen,
 ni banair. Orduan harriak hartu zituzten,
 hari artetikitzeko; bainan Jesus itzali zen, eta
 ilki tenplotek.

+ Garizumako seigarren igandean

(San Mathia, XXVI.)

Erramuz

Bada biharamunean, hura baitzen larumbata,
aphez-nausiak eta farisanak batean ethorri
ziren Pilatusen ganat, ziotelarik: Jauna, orkoitza
gare enganatzailk horrek erran duela oraino biga
zelarik: Hiru egunen buruan fitzteren naiz.
Zaintaraz-azu beraz hobia hirugarren egunerai-
no, beldurrez-eta ethor ditezzen horren dizipulu
ak, eta erran dezoten populuarari: Fitzte da hite
tarik; azken enganio hori lehenkoa baino areago
baikitake. Pilatusak ihardetxi zioten: Badituzue
zaintzaleak; zoazte, zaintzazue zuen gogorat.
Bada hek joan ziren, eta hobia segustatu zuten,
harria zigilatuz, eta ezarri zituzten zaintzaleak

Pharkoz

(San Marke, XVI.)

Maria Madalenak, eta Maria Jakoborenak, eta
Salomek erosi zituzten usain onak, Jesusen gan-
tuzterat joateko. Eta larumbat biharamunean
goiz goizetik badoatzi hobiat, iguzkia aterate
orduko. Eta erraten zioten elgarri: Work amik

23
duko dauku harria hobiaen sartzetik? Eta,
behatzearekin, ikusi zuten harria amildua.
Gaitza zen alabainan. Eta sarturik hobia,
ikusi zuten gizon gazte bat jarria eskuinetarik,
soineko churiz jauntzia, eta harrita zireen. Harek
erraten die: Ezgaitzela izi. Jesus Nazaretkoa,
gurutzefikatu izan dena, duzue bilkatzen. Piztu
da, ez da hemen: huna ezarri zuten tokia. Bai-
nan zoazte, errozute haren dizipulueri eta Petri
aintzintzen zaituztela Galilearat; han ikusiko
duzue, erran dantzuen bezala.

+ Phaztirik lehen igandean

(Jon Doni Joani, XX.)

Phazko zaharrez.

Aburatsa zelarik egun hartan, larunbat bihara-
munean, eta hetsiak zirelarik apostoluak juduen
beldurrez bilduak zagotzin tokiko atheak, etorri
zen Jesus, eta heien erdian eman, eta erran zioten:
Bakea zueri. Eta hori erran eta, irakutsi ziozkaten
eskuak eta sabelsa. Orduan erran zioten berri:
Bakea zueri. Bitak ni igorri nauen bezala, nik
ere zuek igortzen zaituztet. Horiak erran eta,
ufatu zuen heien gainerat, eta erran zioten:

Hara zaru Izpiritu. Saizdua. Nori barkhatuko
 baitiozkatzute bekhatuak, barkhatuak izanen zaizkote,
 eta nori atchikiko baitiozkatzute, atchikiak izanen
 zaizkote. Bada Thomas, hamabietarik bat, Didimo
 deitua, et-zen heiekin Jesus ethorri zenean. Erro
 zioten beraz bertze dizipuluek: ikusi dugu Nausia.
 Harek aldiz ihardetsi zioten: Non ez dutudan
 ikusten haren eskutan itzen zibak, non ez
 dudan ene erbia ematen itzen tobian, eta ene
 eskua ezartzen haren saketsean, ez dut sinketsiko.
 Eta zortzi egunen buruan, beritx ere dizipuluak
 barne hartan ziren, eta Thomas heiekin. Ethorri
 zen Jesus, atheak hetsiak zirelarik, eta heien erdian
 eman, eta erran zuen: Bakea zuei. Gero erra-
 ten dio Thomasi: Ekhar-ak humat hire erbia,
 eta ikus-atzik ene eskuak, eta hurbil-ak hire
 eskua, eta erar ene saketsean, eta ez hadila izen
 sinkeste-gabeko, bainan bai sinkestedun. Tho-
 masek ihardetsi zion, eta erran: Ene Jauna eta
 ene Jinkoa! Jesusak erran zion: Ikusi nauka-
 lakotz duk sinketsi, Thomas. debatu ikusi gabe
 sinketsiko dutenak. Bada Jesusak egin zituen bere
 dizipuluen aintzinean bertze arko mirakulu,
 liburu hontan iskribatuak ez direnak. Hauk

aldiz iskribatua izan dire, sinkets dezazuentzat
Jesus dela Kristo jinkoaren semea, eta sinketziz bi-
zitza izan dezazuentzat hari esker.

++ Phazkotik bigarren igandean

(Jon Doni Joan, X.)

Jesusak erran zioten Farisaueri: Ni naiz bertzain
ona. Bertzain onak bere bizia ematen du bere
ardientzat. Saritan dagoenak aldiz, eta artzain
ez denak, ardiak bereak ez dituenak, ikusten du
otsoa heldu, eta uzten ditu ardiak, eta bada
ihesi; eta otsoak harrapatzen ditu eta barraiatzen
ardiak. Bada saritan denak ihes egiten du, sarit-
tan delakotz, eta ez delakotz ardiez gordinak. Ni
naiz bertzain ona, eta ezagutzen ditut ene ardi-
ak, eta ezagutzen naute enek. Nola ni ezagutzen
bainan bitak, nik ere ezagutzen dut bita, eta
ene bizia ematen dut ene ardientzat. Baditut
bertze ardiak ere, arditegi huntakoak ez dienenak,
eta hek ekharri behar ditut, eta adituen dute
ene mintzoa, eta izanen da artalde bakhar bat,
eta artzain bakhar bat.

31

++ Phazbetik hirugarren igandean
(gon Doni Joani, XVI.)

Jesusek erran zioten bere dizipulueri: Aphiur bat, eta ez naizue gehiago ikusiko; eta berritz aphiur bat, eta ikusiko naizue, zeren bainoa bitaren ganat. Horren gainean, haren dizipulu batzuek erran zioten elgarsi: Zer othe da erraten daukuan hori: Aphiur bat, eta ez naizue gehiago ikusiko, eta berritz aphiur bat, eta ikusiko naizue, eta: Zeren bainoa bitaren ganat? Zioten beraz: Zer da aiphatu duen hori: aphiurra? Ez dakigu zer erraten duen. Bada Jesusek ezagutu zuen zerbeit galdegin nahi zistela, eta erran zioten: Zuen artean bilhatzen duzue zer den nik erran hau: aphiur bat, eta ez naizue ikusiko, eta berritz aphiur bat, eta ikusiko naizue. Linez eta egiaz derratzen: Auker eta nigar eginen duzue zuek, mundua aldez boztuko da; atsegabeen izanen zarete, bainan zuen atsegabea bozkariotarat itzuliko da. Emazteak haur egitean atsegabe du, ethorria delakotz haren orena; bainan mundurat eman duenean seme bat, ez da gehiago bere hereturaz orhizitzen, bozkariotan delakotz mundurat gizon bat sortu-

32
rik. Zuek ere beraz orai atsegabeen zasete, bai;
bainan berritz ikusiko zaituztet, eta boztuko da
zuen bihotza, eta zuen bozkariora niork ez dau-
tzue khanduko.

Phazkotik langarren igandean.

(Jon Tomi Joani, xvi)

Jesusek erran zioten bere dizipulueri: Banoa
igorri nauenaren ganat, eta zuetarik niork ez
daut galdegiten. Norat zoazi? Bainan hola
mintzatu natzaitzuelakotz, ihundurak bethe du
zuen bihotza. Bizkitartean nik egia erraten dau-
tzuet: On duzue joan nadin, ezen ez banai-
z joaten, Kontsolatzailea et-zaitzue ethorriren;
bainan joaten banai, igorriren dautzuet. Eta
hura ethorriko denean, munduari frogatu-
diorka bekkhatua, eta zuzena, eta jufamendua.
Bekhatua behinbat, zeren ez baitute ni baitan
sinketsi; zuzena aldi, zeren hitaren ganat
bainoa, eta ez bainazue gehiago ikusiren,
gero jufamendua, zeren jadanik jufatua baita
mundu huntuako buruzagia. Askok badut orain
zueri erratekorik; bainan ez detzarketzue orai
jolan. Bainan ethorriko denean Espiritu egia-
ti

hura, irakatsuren dautzue egia guzira, ezen ez da bere baitarek mintzatuko, bainan entzun dituen guziak erranen ditu, eta ethorkizuneko gauzez argituko zaituzte. Harek goseetiko nau, zuren enetik hartuko baitu, eta zureri irakatsiko.

Phazkotik hortzgarren igandean

(Jon Domi Joani, XVI)

Jesusek erran zioten bere diripulueri: Tinez eta egiaz derratuzet: Baldin zerbeit galdegiten badiozue Aitari ene izenean, emanen dautzue. Orain artio ez duzue deus galdegin ene izenean; galde zozue, eta izanen duzue, zuen bozkaria osoa izan dadintzat. Haurk hitz estaliz erran dauzkitzuet. Ebelde da orena non ez bainatzaitezue hitz estaliz mintzatuko, bainan garbiki ezagutarariko baitantzuet Aita. Egun hartan galdeginen duzue ene izenean; eta ez dautzuet erraten Aita ethoiztuko dutala zuentzat. Ezen Aitak berak maite zaituzte, zuek ni maite nauzelakotz, eta sinhetsi duzelakotz jinkoa-ren ganik, ateratua nauzela. Ateratu nauz Aitareren ganik, eta ethorri mundurat; berritz usten dut mundua, eta banoa Aitareren ganat.

Erraten diote bere dizipuluek: Huma, orai gar-
biki mintzo zare, eta ez duzu hitz estalirik bate-
re erraten. Orai ikusten dugu oro badazkitzula,
eta ez duzula beharrik norbeit galdeke hari da-
kizun; horrengatik sinhesten dugu Jinkoaren ganik
ateratua zarela.

Salbatore eta Mendekoste arteko igandean

(Jon Domi Joani, XV-XVI)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Ethorriko
denean nik bitaren ganik igorriko dauzue-
tan Kontsolatzailea, Izpiritu egia, bitaren
ganik ateratzen dena, harek lekukotasun eman-
nen du nitaz. Luck ere lekukotasun emanen
duzue, zeren hastetik enekin baitzarete. Horiek
erran dauzkitzuet, eror et-zaitzetzentzat. Lina-
gogetarik[†] kanpo emanen zaitziztete, eta heldu
da orena non, nor-nahik hil zaitzaten, usteko
baitu Jinkoari atsegin egiten diola. Eta horiek
eginen dauzkitzute, ez gaituztelakotz ezagutzen
ez baita, ez ni. Baina horiek erran dauzki-
tzuet, horien orena ethorriko denean, orhoit zai-
tetzentzat nola nik erran dauzkitzuetan.

† Linagogetarik, erran nahi da: Juduen othritz-etchetarik

+ Mendekostez

(Jon Doni Joani, XIV)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Norbeitik ni maite balin-banau, ene hitza begiratuko du, eta ene hitak maitatuko du hura, eta haren ganat jinen gare, eta gure egoitza haren baitan eginen dugu. Ni maite ez naueinak, ene hitzak ez ditue begiratzen. Eta entzun duzuen hitza ez da ene bainan ni igorri naueinarena, hitarena. Hark erran dauzkitzuet, zuekin nagolarik. Izpiritu Saindu Kontsolatzaileak aldiz, hitak ene izonean igoriren duenak, hark irakatsiko dauzkitzue guziak, eta orhoitaraziko zaituzte nik erran dauzkitzuetan guziez. Bakea uzten dautzuet, ene bakea dautzuet ematen, ez munduak ematen duen bezala dautzuet nik ematen. Ez bedi zuen bihotza asalda, ez ikhara. Entzun duzue nola nik erran dautzuetan: Banoa, eta heldu natzaitzue. Maite banin-duzue, bozkaria zintazkete segurki, hitaren ganat noalako, zeren hita ni baino gehiago baita. Eta orai dautzuet erran gertatu baino lehen, gertatuko denean sinkets dezaguen tzat. Ingoitiek ez naiz zuekin hantat mintzatuks. Ezen heldu da mundu hunen buruzagia;

36
bizkitartean eni buruz ez du deus ahalik. Baina
ezagut beza munduak bita maite dutala, eta bitak
eni manatu bezala, hala dutala egiten. Jeiki
zaitzete, goazen heremendik.

Mendekostetik lehen igandean

(San Luke, vi.)

Izan zaitzete urrikalmendutsu, zuen bita ere
urrikalmendutsu den bezala. Et-zazuela jifa, eta
et-zarete jifatuak izanen; et-zazuela kondena, eta
et-zarete kondenatuak izanen. Barkha zaze, eta bar-
khatuko zaitzue. Emanue, eta emanen zaitzue: ne-
gurri ona, eta tinkatua, eta asca, eta gaindizkako
emanen dute zuen altzorat. Ezen negurta dukeruen
negurri beraz zaitzue zueri ordainez negurtuzen.
Konpharantza hau ere erraten zioten. Itsuak itsue
bida ahal othe dezake? Ez othe dire biak erreka-
rat eroriko? ^{da} Errikaslea irakaslea baina gehiago;
bainan hat-bedera osoki ona da, bere nausia be-
zenbat balin-bada. Nola bada ikusten duzu
lastoa zure anaiaren begian, eta aldi zure
begian den lazari et-zare oharitzen? Edo nola
erran diezokereu zure anaiari: Senaia, utz-azu
khen dezadan lastoa zure begitik, zeroni zure

37
begiko lazari oharitzen et-zarenean? Alegia ona,
khen zazu lehenik laza zure begitik, eta orduan
abiatzen ahalko zare lastoaren idokitzen zure
anaiaren begitik.

++ Mendekostetik bigarren igandean.
(San Luke, XIV)

Jesusek alegiazko ichtorio hau erran zioten Farisau-
eri: Gizon batek egin zuen afari handi bat, eta jinde
hainitz gomitate. Eta afaritako tenorean bere sehia
igotxi zuen gomitateari erraterat jiteko, guziak ja
prest zirela. Eta hasi ziren guziak orobat esta-
kuruka. Lehenak erran zion: Eteke-alde bat
erosi dut, eta baiterpada behar dut joan, eta hura
ikusi; othoi, barkha iezadazu. Eta bigarrenak erran
zuen: Erosi ditut bertz idi pare, eta banoa heien
frogatzerat; othoi, barkha iezadazu. Eta bertze
batek erran zuen: Emaztea hartu dut, eta horren-
gatik ez naiteke ethor. Eta gibelat jinik, sehiak
berri horiek eman ziotkan bere nausiari. Orduan,
hasarreturik, etheko-jauinak erran zion sehiari:
Habil laster hiriko pilazetarat eta kaesketetarat,
eta erromesak, eta herpailak, eta itruak, eta
mainguak sarraraz-kik hunat. Eta sehiak erran

38
zion: jauna, egin dut zuek manatu bezala, eta oraino
tokia bada. Eta nautsiak erran zion sekiasi: Hala
bidetarat eta sasi bazterretarat, eta hortcha zatzik
sartzerat, ene etchea bethe dadientzat. Ezen erraten
dautzuet, gomitatnak ziren jende hetarik niook
ez duela ene afaririk dastatuko.

Mendekostetik hirugarren igandean

(San Luke, xv.)

Zerga bitzailak eta bekhatorosak Jesusen ganat bid-
tzen ~~dira~~ ziren, haren entzuteko. Eta Farisauak
eta Eskribauak erasiak zagotzin, ziotelarik: Bai
eta hurek bekhatoroseri begitarte baitote, eta heie-
kin jaten baitu! Eta Jesussek alegiazko ichtorio hau
erran zioten. Nor da zuen artean gizona, ehun
ardi izaki eta hetarik bat galtzen bada, lauetan
hogo: eta hemeretziak bortuan uzten ez dituenan,
eta joaten ez dona galdua denaren ondotik, hura
atzeman arto? Eta atzeman duenean, biltzen ditu
adichhideak eta haugoak, erraten diotelarik: Dozka-
ria zaiterte enekin, atzeman baitut galdua zen
ene ardia. Erraten dautzuet, hola-hola bezkaris
gehiazgo izanen dela zerruan penitentzia egiten duen
bekhatoros batentzat, ezen ez lauetan hogo: eta he-

meretzi jistu, penitentzia beharrik ez dutenentzat.
 Edo nor da emartekia, hamar drakma izaki eta
 heterik bat galtzen badu, ez diena argia fuzten,
 eta etchea garbitzen, eta artarekin bilhatzen, atzeman
 artio? Eta atzeman duenean, emarte adichkideak
 eta hauzoak biltzen ditu, diolarik: Berzkaria zaitzte ene-
 kin, atzeman baitut galdu nuen drakma. Hola-
 la, derratzuet, berzkario izanen da Jinkoaren ainge-
 ruen baitan penitentzia ezitene duen bekhatosos ba-
 tentzat.

Mendekostetik laugarren igandean

(San Luke, v.)

Nola jendea metaka gainerat baitzoakon Jesusi,
 Jinkoaren hitza entzun nahiz, gelditu zen Jenera-
 retako aintzira barterean. Ikusi zituen bi untzichka
 aintzira hegian geldituak; arrantzaleak aldiz jantoi-
 ak ziren, eta sarean garbitzen hari. Bada iraganik
 Simonena zen untzichka heterik batetarat, othoiztu
 zuen lehorretik urrun zadien puchka bat. Eta,
 jaurri ondoan, untzichkatek hasi zen jende ospe-
 ari irakaspen emaitera. Eta mintzatzerik gelditu
 zenean, erran zion Simon: Egizu itxas handikat,
 eta artik-atzue zuen sareak arrantzako. Eta

100
Simonak ikardetsi zion, erranez: Nausia, gau
gurzia bermaturik ez dugu deus atzeman; halere
zure hitzaren gainean artetikiren dut sarea. Eta
hori egin eta, halako arrainketa bildu zuten, non
sarea lehortzen baitzitzaieten. Eta buruz kheinu
egin zioten bertze untzirikkan ziren laguneri, ethor-
treko heien laguntzerat. Eta ethorri ziren, eta bi un-
tzirikkan hala bertze ziturten, non gutitarik ez bai-
tziren hondatu. Hori ikustearakin, Simon Petri
erori zen Jesusen oinetarat, ziolarik: Aldara zaite
ene ganik, Jauna, gizon bektatoros bat naizelakotz.
Aldabainan, lazdurak hartu zituen hura eta hare-
kin ziren gurziak, atzeman zituzten arrainak
atzemanik. Eta orobat Jakos eta Joanes, Lebederen
seme, Simonen lagun zirenak. Eta Jesusak erran
zion Simon: Et-zaitela izi, hemendik goiti
gizonak ditutzu atzemanen. Eta untzirikkan
lehortzerat ekharri ondolan, gurziak utzirik, jarraitu
zitzaizkon.

Mendekostetik bortzgarren igandean

(San Mathin, v.)

Jesusek erran zioten bere dizipulueri: Zuen
zuzentasunak ez balin-badu Eskribauena eta

11
Parisianera gainditzen, et-zarete zeruetako erretu-
man sartuko. Entzun duzue nola lehengo zaharre-
ri erran zitzaizoten: Ez duzu hilen: eta biltzen
duenak merezi izanen du jufamendua. Nik aldiz
erraten deutzuet zuei: Nor ere bere anaiari hatarre-
tzen baitzaio, merezi izanen du jufamendua. Eta
norik ere bere anaiari erranen baitio, raka, merezi
izanen du biltzarra¹. Eta norik ere erranen baitio,
erhoa, merezi izanen du ifernuko sua. Baldin
beraz zure emaitza eskaintzen baduzu aldarean,
eta han oroitze bazarre zure anaiak baduela zerbeit
zure kontra: utz-azu han zure emaitza aldare ain-
tzinean, eta goazi lehenik zure anaiarekin baketzorot,
eta orduan ethorriko zure zure emaitzaren eskaintzuet.

Mendekostetik seigarren igandean

(San Marke, viii.)

Nola jendez leker baitzen Jesusekin, eta ez baitzuten
jatekorik, dirizpuluak bildurik erran zioten: Berikal-
tzen zaizkit jende horiek, ezen huna ja hirru egun
enekin dauzela, eta ez dute jatekorik. Eta barurik
igortzen badituz beren etxetarot, flakatuko dire
bidean; ezen horietarik zenbeit urrundik ethorriak
dire. Eta ihardetsi zioten bere dirizpuluak: nondik
1 jufamendua eta biltzarra ziren Juduen bi tribunal

horiek norbitek asetzen ahalko ditue hemen bertuan.
 Eta galdegin zioten: Zerbait ogi dituztue? Erran
 zioten: Zarpi. Eta jendeari manatu zion jan zodiacen
 lurrean. Eta zarpi ogiak harturik, eskerrak bikustu
 eta, hautsi zituen eta bere dizipuluei eman jendea
 aintzinean ezartzeko, eta ezarri zituzten. Bartzituzten
 arrain tiki bakhar batzu ere; hek ere benedikatu
 zituen, eta aintzinean ezarrarazi. Eta jan zuten
 eta ase ziren, eta sobratu ziren fusketarik alaba-
 tu zituzten zarpi saskitara. Bada jan zutenak
 baziren lau milaren heina, eta Jesusok etcherat
 igorri zituen.

Mendekostetik zarpi garren igardean

(San Mathiu, vii.)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Begira
 zaitzte gezurrezko profetarik; hek zuen ganat
 heldu dire ardi jauntzian, baina barnez dire
 harrapatua daramaten otsoak. Beren fruituetarik
 dituzte eragutuko. Elhorrietarik biltzen othe dire
 makatsak edo lapkarretarik pikioak? Hola arbola
 onak beti fruitu onak ekhartzen ditu, arbola
 txarrak aldiz ekhartzen ditu fruitu txarrak. Ez
 dezake arbola onak fruitu txarrak ekhas, ez eta

arbola txarrak ekhar fruitu onik. Fruitu onik ekhartzen
ez duen edo-zoin arbola, pikatua izanen da eta
surat artetikia. Beraz beren fruituetarik dituzte eza-
gutuko. Eni, Jauna, Jauna, erraten dautaten gu-
ziak ez dire zeruetako erresuman sarturen; bai-
nan norik ere egiten baitu ene Aita zeruetan
denaren nahia, hura sartuko da zeruetako
erresuman.

Mendekostetik zortzigarren igandean

(San Luke, xvi.)

Jesusek bere dizipulueri erran zioten alegiazko ichto-
rio hau: Baren gizon aberats bat, etche-gizon
bat zuena; eta hau salhatu zioten nausiari, bere
ontasunak habutzen ziotzalakoan. Eta nausiak
deitu zuen, eta erran zion: Zer da hitaz entzuten
dutan hori? Kondu bitur-zak hure ethegizongoaz,
ezen ez haiteke gehiago etche-gizon izan. Etche-
gizonak aldiz erran zuen bere baitan: Zer eginen
dut, ene nausiak etche-gizongoa ikentzen dautanaz
geroz? Hantzureko ez naiz on; eske ibiltzeko
ahalge naiz. Badakit zer egin, etche-gizongotik
khenduren nautenean, hartua izateko etche batzu-
etan. Deitirik beraz bederazka haren nausia

zor zutenak, erran zion lehenari: Zenbat zor
duzu ene nausia? Harek ihardetsi zuen: Egun
hogaita-zazpi pintako olio. Eta erran zion: Orizu
zure ageria; eta berehala jarririk, idkriba zazu:
berrogoi-ta-hamar. Gero bertze bati erran zion:
Eta zuk, zenbat duzu zor? Ihardetsi zion: Egun
errege ogi. Erran zion: Orizu zure ageria, eta
idkriba zazu: lau-tan hogoi. Eta nausiak lau-
dorio eman zion etche-gizon ohoinari; zukurki
jokatu zelakotz; ezen munde hunen umeak
zukurrago-dire beren egitekoetan ezen-eg argiaren
umeak. Eta nik erraten dautzuet zueri: Egiz-
kitzue adichkideak zuen ontaban txarrekin,
huden zaretenean har zaitzaztentzat betiereko
egoitzetarat.

Mendekostetik bederatzigarren igandean.

(San Luke, XIX.)

Jesus Jerusalemrat hurbildu zenean, hiria ikus-
tearekin, hartaz nigaz egin zuen ziolarik. Ibi,
ezagut baheza luk ere, bederen hurea den egun
hontan, nondik daiteken hietzat bakea. Bainan
hori gordea dun hure begrentzat. Ehorriko ditun
bada hietzat egunak, non hure etsoiek ingu-

ratuko bairhaute erreka bater, eta setiatuko eta her-
tsatuko alde guztietarik. Eta buruan etzanean haitte
hi, bai eta hi baitan diren hire umeak; eta hitarik
ez dituen utziko harria harriaren gainean, ez duna
lakotz ezagutu Jinkoa hire ganat jin izan den den-
bora.

Gero temploan sarturik, hasi zen kan bal-erosian
hari zirenen kasatzen, erraten ziotelarik: Idskribatua
da: Ene etchea othwitezko etchea da; zuak aldiz hura
egin dugue ohoin zilo bat.

Mendekostetik hamargarren igandean

(San Luke, XVIII.)

Jesusek, justu zirelakoan bere buruaz hartuak ziren
eta bertzeak inofresatzen zituzten batzueri, erran
zieten alegiazko ichtorio hau: Bi gizon igan ziren
temploa, othwitez egiteko: bata farisaua, eta bertzea
publikanoa. Farisauak, chutik, othwitez hau egiten
zuen bere baitan: Jinkoa, eskerrak daukitzut,
ez naizelakotz bertze gizonak bezala, harrapatuaren
eremacle, bertzen ontasunaren eta emarteanen har-
tzaila, ez eta publikano hori bezalakoa. Barur egiten
dut astean bitan; ditudan guztietarik hamar-
garren bat ematen dut. - Publikanoa aldiz, urrun

46
gelditua, et-zen begien altchatzerat ere mentu-
ratzen. baina bere bulharrak jotzen zituen,
ziolarik; Jinkoa, urrikal nakizu, lekhatososa ni.
Diotzuet: Hau barkhamenduarakin jutsi zen
bere etxerat, eta hura ez; zen goratzen diren
guziak izanen dire aphauduak, eta aphaltzen
direnak goratuak.

Mendekostetik samuelagarren igandean
(San Marke, vii.)

Jesus, utzirik Ebreko mugak, Tsidonen gaindi
etxerri zen Galileako itas-alderat, Dekapokoko
lurren erditik. Eta etxerri zioten gizon bat el-
khorra eta mutua; eta otziztu zuten eskua
eman zezan haren gainean. Eta jendotarik
berech eremanik, bere etxiak ezarri zizkan
beharricitan, eta aho-gozoz ukitu zion mihia.
Eta zerurat beha, hats gorapen baten ondotik,
erran zion: Effeta, hori da: Idek hadi. Eta ordu
burean icedi ziren haren behariak, eta hautsi
zen haren mihiko lokarria, eta mintzo zen
garbiki. Eta manatu zioten nikori ez errateko.
Bainan harek gehiago mana, eta hek gehiago
zuten erreplikatzin. Eta gero ta-gehiago goretzen

47
zuten, ziotelarik: Ederki oro egin: elkhoneri adiarazi
diote, eta mutuak mintzarazi ditu.

Mendekostetik hamabigarren igandean
(San Luke, x.)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Dokatu
zuek ikusten dituzuenak ikusten dituzten bezia.
Ezen diotzuek, profeta eta errege hainitzek nahi
izan dituztela ikusi zuek ikusten dituzuenak,
eta ez dituzte entzun. Eta hune non legearen
irakasle bat chutitu zen, hura zertan kausi, zio-
larik: Nausia, zer eginez ardietsiko dut betiereko
bizitzea? Jesusek erran zion: Legean zer da
iskribatua? Zer irakustzen duzu? Harek ihar-
detsi zion erranez: Maitatuko duzu zure jinka
Jauna zure bihotz guziaz, eta zure arima guzi-
az, eta zure indar guziez, eta zure gogo guziaz,
eta zure laguna zure burua bezala. Eta erran
zion: ongi ihardetsi duzu; hori egizu eta biziko-
zare. Harek aldir, nahiz bere burua edertu, erran
zion Jesusi: Eta nor da ene laguna? Eta ihardetsi
zion Jesusek, erranez: Gizon bat jausten zen Jeru-
salemetik Jerikorat, eta erori zen ohoimen arterat,
eta kamik biluzi zuten, zauriz estali, eta, erdi-

hila utzirik, joan ziren. Bada gertatu zen
 aphez bat bide beraz justea, eta hura iku-
 si-ta, jo zuen aintzinat. Halaber lebitar
 batek ere, toki hartarik hurbil zelarik, kan
 ikusi zuen eta joan zen aintzinat. Lama-
 ritas bat aldiz, bidean zoalarik, etxoari zen
 haren ondorat; eta, hura ikustearekin, urri-
 kabdu zitzaion. Eta hurbildurik, lotu ziozkan
 zauriak, oliz eta arnoz gantzutuz, eta egarri-
 rik bere abrearen gainean, ostatu baterat
 ereman zuen, eta hartaz arta hartu. Bihora-
 munean, ateratu zituen bi denario, eta ostak-
 rari eman, erranez: Bosta izan zazu hartaz;
 eta zer ere gehiagokorik chakutuko baituztu,
 nik gibelat ethortzearekin, behurtuko dautzut.
 Hone horietarik zoin iduri zaitzu izan zela
 ohoimen arterat erori zenaren laguna? Eta
 ihardetu zuen: Hura urrikari izan zuena.
 Eta Jesussek erran zion: Loaz, zuk ere egizu
 orobat.

Mendekostetik hamahirugarren igandean.

(San Luke, XVII.)

Jesus, Jerusalemrat zoalarik, iragaiten zen

Tamariaren eta Galilearen artean. Eta nola herri batean sartzerat baitzoan, bidet atera zitezazkon hamar lepradun, eta urrun geldituztik oihuz hari ziren, ziotelarik: Jesus, Nausia, urrikal gabizkitzu.

Ikusi zituenean, erran zioten: Loazte, ager zaitzete aphezari. Eta gertatu zen, bazoatzilarik garbituak izan zirela. Bada hetarik bat, ikusi zuenean garbitua zela, gibelat itzuli zen, jinkoa goraki laudatzen zuenarik. Eta ahuspuz erori zen Jesusen oinetarat, eskerrak behurtzen ziotzalarik, eta hura Tamaritarra zen. Eta Jesusak ihardetu zion, erranez: Ez dire-a hamarrak sendatu? Bertez bederatziak non dire? Ez da aurkitu, itzuli denik, eta jinkoari ohore eman dionik, arrotz hau baizik. Eta erran zion: Chute zaitte eta zoaz, zure sinbestak salbatu baitzaitu.

Mendekostetik kamaulaugarren igandean.

(San Mathieu, VI.)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Nihork ez ditzarke bi nausi zerbitza; alabainan edo bat lasto iganen du eta bertzea mantatuko, edo bat okoratu du eta bertzea mesprezatu du.

Ez dezaguetzue zerbitza jinkoa eta dirua. Horren-
 gatik erraten dautzuet: Et-zaitetzela kechu izan,
 zer janen dukezen bizitzeko, ez eta ere zuen
 gorpulutza nola jauntziako dukezen. Bizia ez de-
 a jana baino gehiago, eta gorpulutza jauntzia baino
 gehiago? Ikus-atzue zeruko hegastinak, ez baitute
 erruten, ez urtarik egiten, ez belhaructarat biltzen,
 eta zuen bita zerukoak hartzen ditu hek. Zuek
 ez othe zarete hek baino hainitz gehiago? Berriz
 zuetarik norik, zenbat-nahi lehiatzen ~~ere~~ ere, bere
 burua luza dezake beso batez? Eta jauntziar zer-
 tako zarete kechu? Ikus-atzue larretako liliak,
 nola diren handitzen, ez dire laborantzian hari,
 ez eta iruten. Bada erraten dautzuet, ez eta Salomon
 ere, bere edergailu guzietan, et-zela jauntzia
 horietarik bat bezala. Baldin beraz larreko
 belhar, egun han dena, eta bihar laberat artekia
 izanen dena, jinkoak hola jauntzen badu,
 zenbater hobeiki ~~et~~ et-zaituzte eginen zuek, sinhes-
 te ttirikoa. Et-zaitetzela beraz kechu izan,
 diozuelarik: Zer janen dugu edo zer edanem,
 edo zer jauntziem? Ezen horiek guzirik fraga-
 noek dituzte bilhatzen. Bainan zuen bitak
 badaki horien guzian beharretan zaretela. Bilha

zaguz bezaz lehenik jinkoaren erresuma eta
harek manatu zuzentasuna; eta horiek guztiak
emanen zaizkitzue populu bezala.

Mendekostetik hamabostgarren igandean

(San Luke, VII.)

Bagoan Jesus Naim deitzen den hirirat, eta harekin
zozatzen dirizipuluak, eta jendez leher. Bada, hiriko
atzerat hurbiltzen zelarik, huna non bazaramaten
hil bat, bere amaren ume bakharra; eta alhar-
guntza zen ama, eta harekin bazen hiriko jende
hainitz. Tona hori ikusi zuenean, Jesusok,
urrikaldurik, erran zion: Et-zazula nigarririk egin.
Eta hurbildu zen, eta ukitu zuen kacha. (Garrai-
atrakak aldir gelditu ziren.) Eta erran zuen:
Gizon gaztea, manatzen dautzut, jeki zait. Eta
jarri zen hila zena, eta mintzatzen hasi. Eta
Jesusok eman zion bere amari. Beldurrak hartu
zitzen oro, eta jinkoa goretzen zuten, zistelarik: Bai;
profeta handia jeki da gut tartean; eta jinkoa
etxori da bere populuaren ganat.

Mendekostetik hamaseigarren igandean

(San Luke, XIV.)

Nola larunbatarekin Jesus sartzen baitzen Parisian
 en buruzagi baten etxean oziaren jateko, hainik
 barrandatu zuten. Eta huna non gizon hidropiko
 bat aurkitu zen haren aintzinean. Eta Jesusak,
 lege irakasleri eta Parisaereri mintzo zelarik, erran
 zuen: Abairu de-a larunbatarekin sendatzea?
 Bainan hek ichilik egon ziren. Jesusak aldiz hartu
 zuen, sendatu, eta igorri. Eta heieri mintzo, erran
 zuen: Tuetarik work, abtoa edo idia putzurat ero-
 tzen bazaiot, ez du berehala ateratuko larunbat
 egunarekin? Eta horren gainean et-zeroketen ihar-
 deta. Jesusak aldiz, ikusiz nola gomitatuek lehen-
 biziko jar-lekuak hautatzen zituzten, alegiazko
 ichtorio hau erran zioten, holaket: Eztaietarat gomi-
 tatea izanen zarenean, ez jar lehenbiziko tokian,
 beldurrez eta zutaz gorago izan dadien
 gomitatuek, eta etxor dadien zu eta hura gomitate
 zaituztena, eta erran diezazun: Enozu huri tokia,
 eta orduan abia zaitzen gorriturik azken tokiaren
 hartzerat. Bainan gomitatua izanen zarenean, zozak
 jar zaito azken tokian, gomitate zaituenak, heldu
 demean, erran diezazuntzat: Adichkidea, izan
 zaito gorago. Orduan izanen duzu ohore zurekin
 jarriak direnen aintzinean: pren beti, goratzen

dena iranen da aphaidua, eta aphaltzen dena goratua.

Mendekostetik hamazazpigarren igandean

(San Matheu, XXII.)

Hurbildu zitzaizkon Farisauak Jesusi, eta hetarik legearen irakaste zen batek galdegin zion, haren frogatzeko: Auzia, zoin da legeko manamendu handia? Jesusak erran zion: Maitatuko duzu zure jinko Jauna zure bihotz guziaz, eta zure arina guziaz, eta zure gogo guziaz. Hori da manamendu handiena eta lehena. Bigarrena aldiz hori iduria da: Maitatuko duzu zure laguna, zeroni bezala. Bi manamendu horien datchiko lege guziaz, bai eta profetak. Eta Farisauak bilduak zaudenarik, galde bat egin zioten Jesusak, erranez: Zer zaitzue Kristoz? Noren seme da? Erraten diote: Dabiden. Eta Jesusak heieri: Nola beraz Dabidek, Izpirituak mintzaraziz, deitzen du Jauna, dienean: Jaunak erran dio ene jaunari: jar zaitzue ene eskuinean, nik zure etxerik ezarri aste zure oin-peko alki? Baldin beraz Dabidek deitzen bade Jauna, nola da haren seme? Eta nirek etzertaketen hitzik ihardetsi, eta egun hartarik goiti.

54
et. zen gehiago nihoi hari deusem galdetzerat
atxehitu.

Mendekostetik hemerortzigarren igandean
(San Matheu, IX.)

Untzichka baterat iganik, Jesus joan zen itxasaz
bertze alderat, eta bere kirisat ethorri. Eta huna
non aintzinean ezarri zioten paralitiko bat
okean etzana. Eta, heien sinhestea ikusirik,
Jesusék erran zion paralitikoari: Izan konfiantza,
ene kaurra: barkhatuak zaizkitzu zure bekkhatuak.
Eta huna non ikriban zenbeiték erran zuten
beren baitan: Hunek blasfemia dio. Eta Jesusék
ikusirik heien gogoetak, erran zuen: Zer gatik ditu-
tzue gogoeta gachtoak zuen bihotzetan? Zer da
errekego, erratea: Barkhatuak zaizkitzu zure bekkhatuak,
ala erratea: jeki zaité, eta ibil. Bada, jakin dezazuen-
trat gizonaren semeak baduela hurrean bekkhatuen
barkhatzeho ahala: jeki zaité, erran zion orduan
paralitikoari, har zazu zure ohea, eta zoaz zure
etxerat. Eta jeki zen, eta joan bere etxerat. Eta
hori ikustearekin, jende guzia harristu zen; eta
goretzi zuten jinkoa, kolapso ahala eman zio-
telakotz gizoneri.

Mondekatetik hameretzigarren igandean

(San Matheu, xxii.)

Jesus mintzo zitzaionen aphez-nausieri eta farisau-
 eri alegiazko ichtosiotan, erranez: Zeruetako erre-
 sumak iduri du errege bat, bere semearen
 eztaiak egin zituen. Eta igorri zituen bere sehiak
 gomitatuen eztaietarat deitzerat; eta et-zuten nahi
 etborri. Berriz igorri zituen bertze sehi batzu, zio-
 larik: Erroquete gomitatuesi: Hura non ene baz-
 karia prestatu dutan; ene itiak eta arienda
 gizenduak hilak dire, eta oro prest: Loartze
 eztaietarat. Bainan hek et-zuten acholarik izan; eta
 joan ziren, nor bere bazter-eterat, nor bere
 tratuatarat. Bertzek aldiz haren sehiak hartu
 zituzten, eta laidoztatu ondoan hil. Bada erregea,
 aditu zuenean, hasarretu zen; eta, bere soldaduwak
 igorriarik, garbitu zituen gizon hiltzaile hek, eta heien
 horia erre zuen. Orduan erran zioten bere sehiari:
 Eztaiak eiki prestatuak dire; bainan gomitatuek
 zirenak ez dire gai izan. Loarte beraz bida burue-
 tarat, eta atzemanak oro deit zatzue eztaietarat.
 Eta bidetarat ateraturik, haren sehiak atzemanak
 oro, on eta gachto, bildu zituzten, eta jarri zirenek
 bertze zuten eztaietako mahaina. Erregea aldiz sartu

zen jarriak zirenen ihusteko; eta ikusi zuen kan
 gizon bat eztaietako jauntzia boinean et-zuena.
 Eta erran zion: Adidhikilea, nola sartu zare hanat
 eztaietako jauntzia gabe? Bainan hura ichilegon
 zen. Orduan erregiak erran zisten bere gizonari:
 Lango besoak loturik, artik-azue kanporo ikhun-
 betarat; han izanen da marraska eta hortz-karras-
 ka. Ezen hainitz bada deiturik, guti ordean hau-
 taturik.

Mendekostetik hogoiarren igandean
 (Jon Doni Joani, IV.)

Antzindari bat bazen semea erri zuena Kafarnaumen
 Harek aditu zuenean, Jesus heldu zela Judeatik
 Galilearat, joan zitzaion, eta othoiztu zuen jauts
 zadien, eta senda zezon semea: ezen hil irrana
 zen. Bada Jesusok erran zion: Non ez duzuen mira-
 kuiturik eta harritzeko gauzarik ikusten, ez duzue
 sinhesten. Antzindariak erraten dio: Jauna, jauts
 zaitz ene semea hil baino lehen. Erraten dio Jesu-
 sek: Zure semea sendo da. Sinhesti zuen gizonak
 Jesusok erran zion hitza, eta joan zen. Eta bide-
 an zualarik, ethorri zitzaizkon sehiak, eta berria
 eman zioten, sendo zuela semea. Galdegin zioten

54
beraz zer tenorez hobekitu zen. Eta erran zioten: Batzuek
zarzigarren oronean, utzi du sukharrak. Ezagutu
zuen beraz aitak hura zela tenorea, non Jesusak
erran baitzion: Zure semea sendo da. Eta sinketsu
zuen, eta haren etcheko guzirik ere bai.

Mendekestetik hogei- ta batgarren igandean.

(San Mathieu, XVIII.)

Jesusak bere dizipulueri erran zioten alegiazko ikhto-
ria hau: Zeruetako erresumak iduri du errege
bat, kondrak egin nahi izan zituen bere sehiakin.
Eta hazi zenean kondren egiten, ekharri zioten bat
bat mila talenta zor ziozkana. Baitan nola ez
baitzuen nondik behar, haren nausiak manatu
zuen, hura, eta haren emaztea, eta haurrak, eta
zituenak oro saltzea, eta zorra kentzea. Seki hura
aldiz, ahuspez emanik, othoizka hari ziztaion, erranean.
Igurika narazu, eta guziak bihurtusen daukitzute. Bada
urrikaldu ziztaion nausiari sekia hura, utzi zuen,
eta zorra barkatu zion. Seki hurek aldiz, ateratze-
arekin, kausitu zuen bere sekia lagunetarik bat,
ehun denario zor ziozkana. Eta loturik ithotzen
zuen, ziolarik: Bihur-zak zor dukana. Eta sekia
laguna, ahuspez emanik, othoizka hari ziztaion,

erranean: Igarika narazu, eta garziak bihurtzen dauz-
kitzut. Harek aldiz et-zuen nahi izan; bainan joan
zen eta igorri zuen preso, zor zuena bikintu artearaino.
Bada sehi lagunak, zer gertatzen zen ikustearakin,
bihotz-min handia izan zuten; eta ethorri ziren,
eta beren nausiari hondatu zizkaten gortatu zirenak
oro. Orduan hura deitu zuen bere nausiak, eta eran-
zion: Sehi guztia, zor guzia barkhatu dauiat, ethorritu
naukalabotz. Ehuen-a hiek ere hira sehi laguna urrikari
izan behar, nik hie urrikari izan hautan bezala?
Eta bere hasarrea nausiak eman zuen buruegoen
eskuetarat; zor zuena oro bihurtu artearaino. Hola-
hola eginen dauzque ene etita zerukoak, baldin
ez badituzque bat-bederak zuen nausiari bihotz guziz
barkhatzen.

Mendekostetik hogi-ta bigarren igandean.

(San Mathiu, xxii.)

Joan ziren Farisauak, eta elgar aditu zuten
Jesus bere hitzetarik atxemateko. Eta igortzen
diazkate beren diripuluetarik Herodiatar batzue-
kin, erraterat: Nausia, badakigu egiaz mintzatzen
zarela, eta jinkaren bidia dena-den irakusten duzu-
la, eta et-zarela nihortaz bechu, ez duzulabotz

nor nor den behatzen. Eran izaguzen beraz
zer zaitzun: Haiza de-a, ala ez, Tezari zerguren
ematea? Jesusak aldiz eragutzen zuelakotz heien
gachtakeria, erran zioten: Alegia onak, zertako
bilhatzen nauzue? Irakutsi izadazue zergako
dirua. Eta hek aintzinerat eman zioten denario bat.
Eta Jesusak erraten diote: Obrenak dire potret hau,
eta izena? Thardesten diote: Tezarenak. Orduan
erraten diote: Bihur zotzue beraz Tezarenak
direnok Tezari, eta jinkoarenak direnak Jinkoa-
ri.

Mendekostetik hogoi-ta hirugarren igandean
(San Mathieu, IX.)

Jesus jende multzu bati mintzo zelarik, huna
non hurbildu zen aintzindari bat, eta adoratu
zuen, ziolarik: Gauna, ene alaba oraitzet hil
da. Boinan zato, ezar-azue zure eskua haren
gainean, eta biziko da. Eta huttituzik Jesus
jarraiki zitzaion, eta haren dizipuluek ere bai.
Eta huna non emazte bat, hamar urthe har-
tan odol galtzez eri zena, hurbildu zen, eta
ukitu zion boinekoaren hita. Ezen erraten zuen
bere baitan: Ukitzen badut haren boinekoa

bederen, sendatua izanen naiz. Eta Jesusk
itzularik eta ikusirik, erran zion: Ezan zazu
konfiantza, haurra, zure sinbestek sendatu
zaitu. Eta sendatua izatu zen omaztea ordu
beretik. Eta Jesus heldu zenean aintzindariaren
etxerat, ikusirik chirdariak eta jendez leker har-
ramantzake, erran zioten: Loazte hemendik,
ezen nechka ez da hila, bucinan bo dago. Eta irri
egiten zioten. Eta jende hek aterarazi zituztonean,
sartu zen, eta hartu zion eskua. Eta chutitu zen
nechka. Eta horren haroak jo zuen bazter he-
tarat gurziatarat.

Mendekostetik hogi-ta laugarren igandean.

(San Mathin, xxiv.)

Jesusk erran zioten bere diripulueri. Teusiko
durzinean Daniel profetak aiphatu izan duen
lastimazko desmasia toki sainduan dela (ira-
leurtzen duenak adi beza): Orduan, Judean
direnak ihesi dohatzila mendetatarat. Eta teilatuan
dena ez bedi jints bere etxetik zerbeiten har-
tzerat, eta landan dena ez bedi itzul bere mi-
nekoaren hartzerat. Lorigantz aldiz egun hetan
haurra sabelean edo bulharrean duteneri.

Othotz egizue bada, zuen ihesi-joatea gerta ez
 dadien neguarekin edo larunbatarekin. Alabainan
 handia izanen da orduko heretura, kalakorik
 ez baita izan munduaren hastapenetik orai arte,
 eta ez izanen. Eta baldin laburtuak ez balire
 egun hek, ez laiteke salba gizon bikirik; bainan
 hautetsien gatik laburtuak izanen dire egun hek.
 Orduan norbeitik erraten balautzue: Huna, hemen
 da Kristo, edo han, et-zazuela sinhets. Ezen je-
 kiren dire Kristo eta profeta gezurrezkoak, eta
 eginen dituzte ikusgarri handiak eta harritzeko
 gauzak, hainbertze non hautetsiak berak (ahal
 balitz) makurerat bid baitetzazkete. Huna nik
 zueri aintzinetek erraten. Beraz erraten badau-
 tzete: Huna non den mortuan, ez ilki; huna
 barne batean, ez sinhets. Ezen nola chimizta
 iguzki-aldetik ilkitzen baita eta agertzen men-
 deakraino, hala izanen da gizonaren semea-
 ren ethortzea ere. Non-nahi izan dadin hili-
 kia, karat bilduko dire arranoak. Bada egun
 hetako hereturaren ondotik berehala, iguzkia
 ihunduko da, eta hilargiak ez du emanen bere
 argia, eta izarrak ororiko dire zuzetek, eta
 zuzetako bothereak kordekatua izanen dire.

Eta orduan agertuko da gizonaren Semearen
 bandera zeruan, eta orduan marraskaz harriko
 dire lurreko jendetze guztiak, eta ikusiko dute
 Gizonaren Semea heldu zeruko hedoren gaine-
 an indar eta distiradura handirekin. Eta
 igorriko dituz aingeruak azantz handiko turru-
 tarekin, eta bilduko dituzte haren hautetsiak
 lau haizetarik, zero hegitik eta bertze bururaino.
 Badau pluko ondotik har zarue konfekarantza: Haren
 adarrak jadanik gurituak direnean, eta hostoak
 sortuak, badakizue hurbil dela uda. Halaaber
 zuek ere horiek guztiak ikusten dituztuenean,
 jakin zarue hurbil dela atxean. Egiaz derratzen
 gizalde hau ez dela iraganen, non horiek guztiak
 ez diren gertatzen. Zeru-hurrak iraganen dire,
 baina ene hitzak ez dire iraganen.

~~~~~

Obligazioezko phesta
buruetako
ebanjelioak

+ Eguberri
1 (Gauerdiko mezan)
(San Luke, 11.)

Ilki zuzen Tezar Augusten manu bat, mundu gu-
zian izenen hartzeke. Lehenbiziko izen hartze
hori egin zuen Tirino, Tiriako buruzagiak.
Eta bazoatzin oro izenaren emateat, bakotcha
bere herrirat. Bada Josep ere Galileatik, Nazza-
retako hiritik, igan zen Judearat, Betseleme
deitzen zen Dabiden hirirat, Dabiden etxetik
eta odolatik zelakotz, izenaren emateko Maria
bere emazte haur beharretan zomarekin. Eta ge-
tatu zen, han zirelarik, bethe zitzaizkola
hauraren izateko egunak. Eta mundurat eman
zuen bere seme lehen-bortua, eta chatarrez in-
guratu zuen, eta etzan othalako batean, et-gela-
kotz heientzat tokirik ostatuan. Bada inguru
helan baziren artzainak, gauaz aldizkatuz atzar-
ririk zagotzainak beren artaldearen zain. Eta
huna non Jinkoaren aingerua elhori zitzaiz-

sten aldekat, eta zerutikako argi batek inguratu
 zituena, eta izialdura handi batek hartu. Eta
 erran zuten aingeruak: Et-zaitetzela izi. Hone
 non ekhartzen dautzuetan berri bat, populu gu-
 ztiarentzat bozkario handia izanen dena: Gau,
 Daviden hirian, sortu zaitzue Salbatzailea,
 hura baita Kristo Jauna. Eta hunkarik eragu-
 turen duzue: Kausituko duzue haur bat chatas-
 rez inguratu, eta othalako batean ezarria. Eta
 orde berean aingeruarekin aurkitu zen zeruko
 armadatik multzu handi bat, eta jinkoa lau-
 datzen zuten, ziotelarik: Loria jinkoari zoru
 gorentan, eta lurrean bakea borondate one-
 ko gizoneri.

+ 2 Meza nausian

(Jon Doni Joani, 1.)

Haste-hastetik zen Hiltza¹, eta Hiltza jinkoaren
 baitan zen, eta jinka zen Hiltza. Hura haste-
 hastetik jinkoaren baitan zen. Oro hasen bidet
 eginak izan dire, eta hura gabe ez da egin deus
 egin denik. Haren baitan zen bizia, eta bizia
 gizonen argia zen. Eta argian ilhumbetan ar-
 gitzen du, eta ilhumbek ez dute eraguti. Izatu

¹ Hiltza da Semea, Erimitate suinduko bizarren presona.

da gizon bat Jinkoak igorria, izena zuena
 Joanes. Hura ethorri zen lekukotzat, argiari le-
 kukotasun emateko, haren bidez orok sinheste
 zezatentzat. Hura et-zen argia, baina bai
 argiari lekukotasun emateko. Haur zen
 argi egiazkoa, mundu huntarat dathortzin
 gizon guziak argitzen dituen. Munduan
 zen, eta mundua harek egina da, eta bere
 jendeak ez dute onhestei. Baina hura onhestei
 duten guziri, haren izenean sinheste duteneri,
 eman diote Jinkoaren ume bilhakatzeko
 ahala. Haurk ez die ez odoletik, ez haragia-
 ren nahitik, ez gizonaren nahitik bostuak,
 baina bai Jinkoaren ganik. Eta Hbitza
 haragi egin izan da, eta egote da gure artean,
 eta ikusi dugu haren loria, Aitaren seme
 bakhar graziaz eta egiaz bethea denari doakon
 loria.

+ Salvatoroz

(San Marke, xvi.)

Mahainean zirelarik hametaka apostoluak, ageritu
 zitzaizten Jesus; eta gairkita zituen bere
 sinheste eskasaz eta bikotz gogortasunaz, hura

fuztu zela ikusi zutenak sinkethi et-zituzte-
 lahotz. Eta erran zioten: Loazte mundu guzian
 baina, predika zozute Ebanjelioa diren guziosi.
 Sinkethiko duena eta batxaiatua izanen dena
 salbatua izanen da; aldir, sinkethiko ez duena
 damnatua izanen da. Eta sinkethiko dute-
 neri jarraitzen zaurkote mirakulu hauek: Ene
 izenean debrua kasatuko dituzte; mintzaira
 berri mintzatuko dira; sugeak erabiliko dituz-
 te; eta hiltzeko zerbeit edaten badute, ez diote
 kalterek eginen; erien gainean eskuak ezarriko
 dituzte, eta sendatuko dire. Eta Jesus Jauna he-
 rri mintzatu ondoan, alchatu zen zerurat, eta
 jarria dago jinkoaren eskuinean. Bada hek
 joan ziren, eta predikatu zuten barter guzie-
 tan, jaunak logunduz, eta indar emanaz heien
 hitzari jarraititzen zitzaizkon mirakuluez.

+ Andre-dena Maria Abortukoan
 (San Luke, x.)

Jesus sartu zen herri batean; eta Martha deitzen
 zen emazte batek hartu zuen bere etcherat. Eta
 hunket bazuen ahizpa bat, Maria deitzen zena,
 eta hau, Jesusen oinetan jarrirek, haren hitza-

ren entzuten zagon. Martha aldiq herat. kumat
 zabilan gauza askoren prestatzen; gelditu zen,
 eta erran zuen: Jauna, daut ez-zaitzu, ene abiz-
 pak bakharrik uzten bainan ororen prestatze-
 rat! Erorzu bada lagun neran. Eta jaunak ihar-
 detsi zion, erranez: Martha, Martha, baduzu grina,
 eta haintz gauzaz zare kechatzen. Bada bakhar bat
 da baitz padakoa. Maria hantatu du eskualderik
 hobereana, eta et-zais khendua izanen.

+ Omia sainduz

(San Mathie, v.)

Jendeketa hura ikustearakin, Jesus izan zen men-
 dirat, eta jarri zenean, hurbildu zitzaizkon bere
 dirjipuluak. Eta ahoa idekirik irakaspenak emat-
 ten ziozkaten, erranez: Dokatu gogoz beharrik,
 zeren heina baita zeruetako erresuma. Dokatu
 ezteak, zeren jabe izanen baitire lurraz. Dokatu
 nigarez dagotzinak, zeren kontsolatuak izanen
 baitire. Dokatu zuzen denaz gose eta egarri ditse-
 nak, zeren aseko baitire. Dokatu urrikalmen-
 dutsuak, zeren berek ardieleko baitute urri-
 kalmendu. Dokatu bihotzez garbiak, zeren
 jinkoa ihuseen baitute. Dokatu baketiarrak,

68
zeren jinkoaren ume deitua izanen baitire.
Dohatsu zuzenaren gatik gachtakeriak jasanen
dituztenak, zeren keina baita zeruetako
erresuma. Dohatsu izanen zarete, madarikatuko
zaituztenean, eta gachtakeriak eginen dauzki-
tuztenean eta zernahi gauzki geruzrez erabiko
dutenean zuen kontra ene gatik. Bozkaria
zaitzte eta jauz, zeren zuen saria nasaia
baita zeruetan.

Beti igandarekin egiten diren
phestetako elanjelioak¹⁾

+ Maria bekhaturik gabe kontzebituaren
phesta
(San Luke, I.)

Gabriel aingura igorri zuen jinkoak Galileako

(1) Phesta hautan badire sei - Erufania, Phesta-Berri, Kristo-Erege, Jon Domi Petri, Andre-Dena Mariaren sortzea, eta Maria bekhaturik gabe kontzebituaren phesta, - igandeari kanpo erortzen direnak, edo oroz ditazkenak. Baiman heien meza-nauti bat beti igandarekin ~~ematen~~ ematen da: igandarekin heldu badire, egun hartan berean; astelegunarekin heldu badire, ondoko igandean.

nota

hiri Nazarete deitzen zen batetarat birjina
 baten ganat. hau ezkondua zen Josep dei-
 tzen zen Daliden etxetikako gizon batekin,
 Eta birjinaren izena zen Maria. Eta ainge-
 ruak, haren ganat sartarik, erran zion:
 Agur, graziaz bethea, jauna da zurekin,
 benedikatua zara emazten artan.

+ Benjamin

(San Matheo, II.)

Non Jesus sortua baitzen Betelme Judakoan,
 Herodes erregearen egunetan, huna non mago
 batzu Iuzki-aldeetik etorri ziren Jerusalem-
 rat, ziotelarik: non da sortu Juduen erregea?
 Etabainan ikusi dugu haren izarra Iuzki-
 aldean, eta haren adoratzerat galkorizki. Bada
 hori aditzarekin, Herodes erregea asaldatazen,
 eta Jerusalem gortia harenkin. Eta bildurik

71
aphez-nausirik eta popularean iskribauak,
galdegin zioten non sortzekeoa zen Kristo. Eta
hek erran zioten: Beteleme judakoan. Ezen
hala iskribatua du Profetak: Eta hi, Beteleme,
judako lurra, ez haiz segur chumena judako
lehenbizikoan artean; ezen hitarik duk aterako,
Israelgo ene popularean manatuks dion aintzina-
daria. Oduan Herodesek, ichilka deiturik
magoak, artoski ikasi zuen heien ganetik noiz
agerta zitzaisten izarra. Eta Betelemecat igor-
tzen zituelarik, erran zioten: Loazte, galde
zatzue artoski hauraren beerrak; eta kausitu
dukeruenean, gaztia uzadazue, nathorrentzat
ni ere haren adoratzerat. Hek, errege entzun-
eta, aliatu ziren; eta huna non Izurki-alde-
an ikusi zuten izarra heien aintzinean zean,
haurra zen tokiaren gainerat heldzearekin han
gelditu artio. Bada izarra ikustearekin, boztu ziren
bozkaris hainitz handiz. Eta, ethean sarturik,
kausitu zuten haurra Maria bere amorekin, eta
ahuspoz emanik adoratu zuten; eta beren kutchak
idekinik, eskaini ziorkatzen emaitzak: urhea, it-
sentua, eta mirra. Eta lo zaudelarik izanik He-
nodesen ganat ez behurtzeke megua, bertze bide

batetarik itzali ziren beren herrirat.

+ Erufaniatik bigarren igandean
(San Luke, II.)

Jesusen Izen Sainduaren phestan.

Lortzi egun bethe ziren ondoan, haurrari zirkon-
zizioarean egiteko, eman zioten izena Jesus,
aingurusk eman zion izena amaren sakelean
sortu baino lehen.

+ Erufaniatik hirugarren igandean
Familia Sainduaren phestan.

Erufaniatik lehen igandean bezala, 8 garren plaman

+ Phazkotik hirugarren igandean
(San Luke, III.)

Bada gertatu zen, populu guzja bathaiatzon zela-
rik, eta Jesus bathaiatu ondoan olhoitzean
zagolarik, zerua zabandu zela. Eta Ezpiritu
Saindua jausti zen haren ganat gorpukutz ithu-
ran, usoa iduri; eta mintzo bat egin zen
zerutik: Tu zare ene seme maitia, zu bai
tan dut ene gorroa. Eta Jesusok, predikatzen
abiatzean, bazituen hogoi-ta hamar urtheren

heina, eta, uste zutenaz, Josepen seme zen.

+ Trinitatez

(San Matheu, XXVIII.)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Eni emanak
izan zaizkit ahal guztiak zervan eta lurrean.
Goazte boraz, argi zatzue jendetze guztiak, bathais
aitaren, eta semearen eta Izpiritu Santuaren
izenean. Irakatsi-ozute nik zuei manatu gu-
ztiak begiratzen. Eta huna non neroni zuekin
naizen egun oroz, menderen akabantzaino.

+ Phesta-berriz

(Jon Joni Joni, VI.)

Jesusek erran zioten bere dizipuluei: Judeako jende
mutzu bati: Ene haragia egiazko janari da, eta
ene odola egiazko edari. Ene haragia jaten eta
ene odola edaten duena, ene baitan dago, eta ni
saren baitan. Ojala bizia duen aitak igorri bai-
nau, eta ni aitaren ganik bizit bainariz, hala
ni jaten nauena, hura ere biziko da ene ganik.
Iban da zerutik jautsi den ogia. Ez zuen arbasok
jan zuten manna bezalakoa, gero hil baitziren.
Ogi hau jaten duena biziko da betiere.

+ Bihotz Sakratuaren Arestan

(Jon Doni Joani, XIX.)

Juduek, larunbat bezpera zelakotz, gorpuztak gurutzearan egon et-zitezentzat larunbatetikin (ezen handia zen larunbat egun hura), Pilatus othoiztu zuten zangarrak hautsaroz ziotzoten, eta khenaraz zebiran. Joan ziren beraz soldadobak, eta hautsi zituzten lehenaren zangarrak, bai eta harekin gurutzefikatua izan zen bertzearenak. Baina Jesusen ganat heldu zirenean, ihusirik jadanik hila zela, et-ziozkaten zangarrak hautsi. Baina soldadobatarik batek lantzag ideki zion saketsa, eta berehala jaldi zen odol eta ur. Eta ikusi duenak eman du lekukotasuna, eta egiazkoa da haren lekukotasuna; eta harek badaki egia erraten duela, zuek ere sinhetu dezazuen. Horiek oro gertatu dire, Liburu Sainduko hitz hau belhe zadin: Ez diozue kezurrik hautsiko. Eta bertzalde Liburu Sainduak dio: Behatuko diote berek zibkatu izan dutenari.

+ Jon Doni Petriz
(San Matheu, xvi.)

Jesus etxori zen Filipe Tezareako aldekarat,
eta galdetu zioten bere dizipulueri: Nor diote jen-
dek dela gizonaren semea? Eta hek erran zioten:
Batzuek Joanek-Batichita, bertzek aldiz Elias; bertze
batzuek aldiz Jeremias edo profetatarik bat. Jesu-
sek erraten diote: Eta zuek, nor nairzela diozue?
Thardetu zion Simon Petrik, erranez: Zu zare
Kristo, jinko biziairen semea. Eta Jesussek ihar-
detu zion, eta erran: Dokatu zare, Petri Joa-
nesen semea, zeren ez baitaitezte haragiak edo
odolak hori eragularazi, baina bai ene hitza
zeruetan denak. Eta nik erraten dautzut, zu
zarela Petri - Harri-, eta harri horren gaine-
an jarriren dutala ene Eliza, eta iferruko
atkeak et-zairkola gainenduren. Eta zuri ema-
nen dauzkitezut zeruetako erresumako gakkhoak,
eta zer ere lotuko baituzte hurraren gainean,
lotua izanen da zeruetan ere; eta zer ere lacha-
tuko baituzte hurraren gainean, lachatea izanen
da zeruetan ere.

+ Kristo-Erragereen pibestian

(Jon Doni Joani, XVIII.)

Pilatusek galdegin zion Jesusi: Juduen erregea zare? Jesusak ihardetsi zion: Zure baitarik diozu hori, ala bertzek erramik nitaz? Pilatusek ihardetsi zion: Judua othe naiz ni? Zure herritarrek eta apez-nautiek eman zaituzte nere eskutarrat. Zer egin duzu? Jesusak errepostu: Nere erresuma ez da mundu huntakoa. Baldin eta mundu huntakoa balitz, nere menekoak guduka litazke segur, Juduen eskutarik nere begiratzeke. Baina nere erresuma ez da hemengo. Pilatusek galdegin zion berri: Beraz errege zarezu? Jesusak aldiz: Zeronek erran duzu, hala naiz. Hartarakotz sortu izan naiz ni eta hartatik et hori naiz mundu huntarat, egitari lekukotasun emaiteko. Ezen egiazen seme diren gaziek ene boza entzuten dute.

+ Herztaileko lehen igandean

(Jon Doni Joan, XIX.)

Jesusen Odol Sakratuaren phestari.

Jesusek, orpina hartu ondoren, erran zuen: Oro
betheak dire. Eta burua behitaturik, eman
zuen arken hatsa. Juduek beraz (larumbat bez-
pera zelakotz), gorpikutzak gurutzean egon et-
zitezentzat larumbatuekin (izen handia zen
larumbat egun hura), Pilatus othoiztu zuten
zangarrak hautaraz zistozten, eta khenaraz
zelzan. Joan ziren beraz soldadoak, eta
hautu ziturten lehenaren zangarrak, hai eta
parekin gurutzefikaturia izan zen bertzearenak.
Bainan Jesusen ganat heldu zirenean, ikusirik
jadamik hila zela, et-ziozkaten zangarrak
hautu. Bainan soldadotarik batek lautzag
ideki zion sakelta, eta berehala jalgi zen
odol eta ur. Eta ikusi duenak eman du
leku-kotasun, eta egiazkoa da haren leku-
kotasuna.

+ Jon Doni Petri ondoan hartua or den lehen igandean

Anta Saundu gurzien phestari.

Jon Doni Petri bezala 48 garren plaman.

+ Andre-Dena Maria abortukotik
lehen igandean
(San Mathiu, I.)

San Joakin Andre-Dena Mariaren
aitaren phestan

Jesu-Kristo Dabiden seme, Abrahamen seme
denaren etorkia dakharren liburua. Abrahama-
mek semetzat izan zuen Izaak. Izaakak
aldiz izan zuen Jakob. Jakobek aldiz izan
zuen Juda eta haren anaiak. Judak aldiz
Shamarren ganik izan zituen Pharez eta Zara.
Pharezek aldiz izan zuen Ezron. Ezronak
aldiz izan zuen Aram. Aramek aldiz izan
zuen Aminadab. Aminadabek aldiz izan
zuen Naaron. Naaronak aldiz izan zuen
Zalmonek aldiz izan zuen Rahabon
ganik Booz. Boozek aldiz Ruthen ganik izan
zuen Obed. Obedek aldiz izan zuen Jese.
Jesek aldiz izan zuen Dabid erregea. Dabid
erregeak aldiz izan zuen Salomon. Urriaren
emazte iratuaren ganik. Salomonak aldiz
izan zuen Roboam. Roboamak aldiz izan zuen
Abiaz. Abiazek aldiz izan zuen Aza. Azak
aldiz izan zuen Josaphat. Josaphatek aldiz

79
izan zuen Osiar. Osiarek aldir izan zuen Jo-
than. Jothanek aldir izan zuen Akas.
Akasek aldir izan zuen Ezekez. Ezekezek
aldir izan zuen Manarez. Manarezek aldir
izan zuen Tomon. Tomonek aldir izan zuen
Josiaz. Josiarek aldir izan zituen Jehonias
eta haren anaia Babilonarako desterru irian.
Eta Babilonarako desterruaraz geroz Jehoniasak izan
zuen Zalathiel. Zalathielek aldir izan zuen
Zorobabel. Zorobabelek aldir izan zuen Abiud.
Abiudek aldir izan zuen Ehariz. Eharinek
aldir izan zuen Azar. Azorrek aldir izan
zuen Zadok. Zadokak aldir izan zuen
Ahim. Ahimek aldir izan zuen Eliud.
Eliudek aldir izan zuen Eazar. Eazarrek
aldir izan zuen Mathan. Mathanek aldir
izan zuen Jakob. Jakobek aldir izan zuen
Josep Mariaren senarra, hunen (Mariaren) ganik
sortu baita Jesus, Kristo deitzen dena.

Andre-Dena Maria abortukoetik
bigarren igandean

(San Luke, II.)

Mariaren Bihotz guziz gorlearen phestan.

Jesusi erran zion bere amak: Haurra, zertako egin daukuzu holakorik? Hona non zure aitak eta nik bihotz-mindekin bilhatzen zintugun. Eta ihardetsi zioten: Zertako bilhatzen minduzuen? Et-zinakiten-a ene bitak matu gauzetan behar naizela aurkita? Eta heh et-zuten aditu harek erran zioten solasa. Eta janta zen heiskin, eta ethorri Nazaretetat, eta heien eskupeko zen. Eta haren amak solas horiek guzjak begiratzen zituen bere Bihotzean.

+ Andre-Dena Mariaren sort-eguneari

Buruilaren 8^{an}

Andre-Dena abortukoetik lehen igandean
 bezala, ~~##~~ garren plaman.

+ Mariaren sort-egunetik ondoko
igandean
 (San Luke, I.)

Mariaren izen sailduaren jhestan.

Gabriel aingerua igorri zuen jinkoak Galilea-ko hiri Nazarete deitzen zen batetarat, birjina baten ganat: hau ezkondua zen Josep deitzen zen Daviden etchetikako gizon batekin, eta birjinaren izena zen Maria. Eta aingeruak haren ganat sarturik, erran zion: *Stgur, graziaz bethea; jauna da zurekin; benedikatua zare emazten artean.* Maria, aditzezarekin, asaldatu zuten haren bolask, eta gogoa zereabilan zer zaitoken agur hori. Eta aingeruak erran zion: *Ez iri, Maria, ezen begitarte kausitu duzu jinkoaren aintzinean. Huna non amatuko zaren sabelean, eta mundurat emanen duzu seme bat, eta izena emanen diozgu Jesus.* Hau handia izanen da, eta deituko da: *Oroz-Gainekoaren semea; eta jinko jaunak emanen dio David bere aitaren errege-alkia, eta Jakobon ethean erreginatoren du betiere, eta haren erregetasunak ez du izanen aka-*

bantzarik. Bada Mariak erran zion aingeru-
 ari: Nola eginen da hori, gizonik ezagutzen
 ez dutenaz geroz? Eta ihardetu zion aingeruak;
 erranez: Ezpiritu Saindua jautsiko da zutarat,
 eta Oroz-Gainekoaren indarrak bere itzalean
 ezarriko zaitu. Eta horrengatik zu gamik
 sortuko den Saindua deituko da Jinkoaren
 semea. Eta hura non Elizabeth zure kusia
 hura ere semea beharra den bere zahartzean,
 eta hura seigarren hilabethea da agorra dei-
 tzen dutenarentzat. Ez baita bada deus ezin
 eginik Jinkoarentzat. Bada Mariak erran zuen:
 Hona Jinkoaren neskatoa; egina izan bekit
 zure erranaren arabera.

+ Andre-Dena Maria doloretakoaren
phestan
 (Jon Doni Joani, XIX.)

Chutek zagotzin Jesusen gurutze aldean
 haren ama, eta haren amaren ahizpa
 Maria Kleofasena, eta Maria Madalena.
 Jesusok beraz, ikusirik ama, eta ondoan
 dizipulu maite zuena, eraten dio bere

amari: Emaztea, horra zure semea. Gero
erraten dio dizipuluari: Horra zure ama. Eta
ordutik dizipulua Maria hartu zuen bere ganat.

+ Urruko lehen igandean
(Arosorioko igandean.)

Mariaren bort-egunetik ondoko igandean bezala,
81 garren plaman.

+ Urriko bigarren igandean
(San Luke, II.)

Mariaren amatasunaren pbestan.

Gibelat joan zirenean - Maria eta Josef -, Jesus
Haurra gelditu zen Jerusalem, eta haren
burhasoak et-ziren ohartu. Ustetx- eta heien
lagun zenbeitekin zen, egin zuten egun baten
bidea, eta bilka zabilizan akaiden eta erza-
gunen artean. Eta ez baitzuten kausitzen,
itzuli ziren jerusalemrat haren bilka. Eta
hiru egunen buruan kausitu zuten ten-
ploan, irakasten erdian jarria, heien
entzuten, eta heieri galde egiten hari. Eta
entzuten zutenak oro harritsuak zagozzen

74
learen zehurtziaz eta ihardesteri. Eta ikus-
tearekin, miseti ziren. Eta erran zion bere
amak: Haurra, zertako egin daukuzu ko-
lakorik? Huna non zure aitak eta nik
behotz-minekin bilhatzen zintugun. Eta ihar-
detsi zioten: Zertako bilhatzen minduzuen?
Et-zinakiten-a ene bitak manatu gauzetan
behar naizela aurkitu? Eta hek et-zuten adita
hasek erran solasa. Eta jausti zen heiekin,
eta ethorri Nazareterat, eta heien eskupeko
zen.

+ Urriko hirugarren egandean
(San Luke, I.)

Mariaren garbitasunaren phestean.

Gabriel aingerue igorri zuen jinkoak Galileako
hiri Nazarete deitzen zen batetarat, birjina
baten ganat: hau ezkondua zen Josep deitzen
zen Dalriden etchetikako gizon batekin, eta
birjinaren izena zen Maria. Eta aingerueak,
haren ganat sarturik, erran zion: Egue, gra-
ziaz betha; Jauna da zurekin, benedik-
tua zure emazten artean. Maria, aditzea-

rekin, asaldatu zuten haren solasek, eta
 gogor zerabilan zer zaiten agur hori. Eta
 aingeruak erran zion: Ez izi, Maria, ezen
 begitarte hausitu duzu jinkoaren aintzine-
 an. Hura non amatuko zaren sabelan,
 eta mundurat emanen duzu seme bat, eta
 izena emanen diozu Jesus. Hau handia
 izanen da eta deituko da: Oroz-Gaineko-
 ren semea, eta jinko-Jaunak emanen dio
 David bere aitaren errege-alkia, eta Jakoben
 etxean erreginatoren du betiere, eta haren
 erregetasunak ez du izanen akabantzarik.
 Bada Mariak erran zion aingeruari: Nola
 egingen da hori, gizonik ezagutzen ez duta-
 naraz geroz? Eta inardetu zion aingeruak, erra-
 nez: Ezpiritu Saindua jaitziko da zutarat,
 eta Oroz-Gainekoaren indarrak bere itzakan
 ezarriko zaitu.

+ Omia - Saindu ondoko igandean
 (San Matheu, XIX.)

Petrak erran zion Jesusi: Huma guk utzi bai-
 titugu guziak, eta jirraiki bagatzarizkitu;

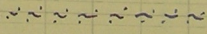
zer izanen da berez guretzat? Eta Jesusk
erran zioten: Egiaz derratzuet, zuek emi jarrai-
ki zatzaz hitadomak, jizteko egunean, giro-
naren dena jarriko denean bere toriarako
albian, zuek ere jarriko zarete hamabi al-
kiren gainean, Izraelgo hamabi jende-aral-
den jizateko. Eta norik ere utzi izanen bai-
tute itheas, edo anaiaik, edo arretrak, edo
aita, edo ama, edo emaztea, edo haurrak,
edo hurrak, ene izenaren gatik, hark baten-
tzat chun izanen du, eta betiereko bizitzearz
jabetuko da.

+ Omia - Saindutiak bigarren igandean
(San Luke, XIX.)

Elizen benedizionarioen eta kontsekrazioenaren
ordowitzapeneko jehosten.

Jesus, Jerikon sarturik, hucian barna zean.
Eta bizen han gizon bat Lukeo deitua; eta
han zerga-biltzarren aintzindari zen, eta abera-
toa. Eta Jesusen ikustea bilhatzen zuen, nor
otxe zen, eta et-zioen jendearen gatik, zeren
bere heinean itheas baitzen. Eta aintzinarat

laster egind, igan zen zikomora ondo baten
 gainerat, haren ikusteko, zeren handik iragai-
 tekoa baitzen. Eta Jesus heldu zenean toki
 hartarat, goiti behaturik ikusi zuen, eta
 erran zion: Zakeo, laster jaits zaitz, ezen
 egun zure etxean behar dut egon. Eta
 erredakan jaitsi zen, eta borietan hartu zuen
 etxerat. Eta ikusteara fin, guziak erasiaka
 hari ziren, ziotelarik gizon behatoros baten
 ganat aldaratu zela. Zakeok abiz, aintzine-
 rat etxoririk, erran zion jaunari: Oraitik
 ene ontasunen erdia, jauna, ematen diotet jende
 behareri, eta norbeit zerbeit makur egin
 badiot, lauetan hainbertze bihurtzen diot.
 Horen gainean Jesusok erran zuen: Egur
 salbamendua sartu da etxe hontan, zeren
 gizon hau ere Abrahamen ume baita. Ezen
 gizonaren semea etxorria da galdua zenaren
 bilha eta salbatzerat.

98
Ebanjelio berezirik ez duten sailnduen
meztago ebanjelioak.

Martur baten phestan

(San Luke, XIV.)

(Asta Sailndu edo apherpiku balin-bazen.)

+I

Jesusek erran zioten jenderi: Baldin norbeit heldu bada ene ganat, eta ez baditu hastiatzen bere aita, eta ama, eta emaztea, eta haurrak, eta anaiaak, eta arrebaak, bai eta ene bere bizia, ez daiteke izan ene dizipulu. Eta bere gurutzera garraiatzen ez duena, eta ene ondotik heldu ez dena, ez daiteke izan ene dizipulu. Ezen zuekarik nor, dorre bat egin nahi balin-badu, ez da lehenik jartzzen behar diren gastuen konduen ateratzeko, baduen ez akabatzehorik; heldurrez eta, zimendua ezarri ondoan, ezin akabatu izan badu, ikusten duten guziak trufatzen alia dakizkion, erramez: Gizon hau hasi baita obran, baina ezin akabatu baitu! Edo zoin errege, bertze errege baten kontra gerlan haritzozat joatera.

koan, ez da lehenik jartzen zegoan irabiltzeko, heia hamar mila gizonekin ateratzen ahal zaion hogoi milarekin heldu zaionari. Ez bada bada gai, hura oraino urrun delarik, mezulariak igorritik, bakea galdeginarazten dio. Hobea beraz zuztarik nitor, dituen guziosi ukho egiten ez badiotu, ez daiteke izan ene dizipulu.

+ II

(San Matheo, XVI.)

Jesusek orain zioten bere dizipuluari: Ahalbetek nahi badu ene ondoretik ethorri, ukho egin beza bere buruari, eta garrasia beza bere gurutzera, eta jarraik behit. Ezen norik ere nahiko baitu bere bizia begiratu, galduko du; eta norik ere galduko baitu bere bizia ene gatik, kausituko du. Abainan, zer balia baikioke gizonari mundu guztiaren irabaztea, baldin bere arimaren galzteko zorigaitza badu? Edo zer emanen du gizonak bere arimaren ordain? Ezen gizonaren semea ethortzekoa da bere titaren borian bere aingeruekin; eta orduan

bakotchari bihurturen dio bere egintzen ar-
bera.

(*Abta Saindu edo apherz fiku ez bozen.*)

+ I

(*San Mathiu, x.*)

Jesusek erran zieten bere dizipuluei: Et-zazu-
ela uste izan ethorria naizela bakearen
ekhartzerat lurrerat, ez naiz ethorria bakearen
bainan bai ezpataren ekhartzerat. Alabainen
ethorria naiz berekterat gizona bere aitaren
ganik, eta alaba bere amaren ganik, eta
erreina bere amagin-arebaren ganik. Eta
gizonak etsai izanen ditu bere etchehoak.
Abta edo ama ni baino maiteago duena,
ez da on enekilako; eta semea edo alaba
ni baino maiteago duena, ez da on eneki-
lako. Ene bere gurutzera hartzen ez duena,
eta jarraituzen et-zaitana, ez da on ene-
kilako. Bere bizia begiratzen duenak galduko
du; eta bere bizia galtzen duenak ene
gatik, kausituko du. Zuek bere ganat har-
tzen zaituztenak, ni nau hartzen; eta ni

hartzen nauenak hartzen du ni igorri nau-
ena. Profeta hartzen duenak profeta delakotz,
izanen du profetaen saria; eta justua har-
tzen duenak justua delakotz, izanen du
justuaren saria. Eta norik ere ttikien
hautarik bati edaterat emanen baitio ba-
kharrik baso bat ur hotz ene diripulua
delakotz, egiaz derratzenet, ez dela bere sariaz
gabeta izanen.

+ II.

(San Mathin, x.)

Jesusek erran zioten bere diripulueri: Deus ez
da estalirik, agertuko ez denik, eta gordesik,
jakinen ez denik. Ihunbetan erraten dantzenue-
tana, errazue egun argiz, eta beharizat en-
tzuten duzuen, predika zazue etche gaine-
tarik. Eta et-zaitertela beldur izan gorphutza
hiltzen dutenez, arima aldir ez baiterakete
hil. bainan hobeki beldur izan zaitertete bai
arima bai gorphutza ifernurako gal detzag-
ketenez. Ez dire - a bi etche - hori too batean
saltzen? Eta hetarik bat ez da lusserrat ero-
riko zuen Aotaren baia gabe. Bada zuen

buruko ilke guziak kondatuak dire. Et-zaitetzela beraz izi: kaintz etche-chorik baino gehiago balio duzue zuek. Beraz nosk ere aithortuko bainau gizonen aintzinean, nik ere hura aithorturen dut ene Abita zeruetan denaren aintzinean.

Martir zenbeiten betako prestant

+1

(San Luke, XXI.)

Jesusek erran zioten bere diripulueri: Entzunen duzuenean guduz eta buruzagien kontrako althatzegz mintzatzzen, et-zaitetzela izi; horiek behar dute lehenik gertatu, bainan ez da oraino berehala akabantza. Eta erraten zioten: Jekiko da jindaria jindaiaren kontra, eta erresuma erresumaren kontra. Eta tokika izanen dire lur ikhara handiak, eta izurriak, eta goseteak, eta zerutik izanen dire guzua izigarriak, eta ikusgarri handiak. Bainan horiek guziak baino lehen, eskuz betako zaitzkitzue, eta jizarrako zaitzkitzue, ermanez zingogotarat eta presondegiotarat, herrestatuz erre-

gen eta gobernadoreen aintzinerat, ene izenaren gatik. Bada horiek gertatuko zaizkitzue, mita lekuoktasun eman dezazuezagat. Ezarazue beraz zuen behotzetan, ez aintzinetik gogoan erabiltzea zer ihardetsiko duzuen. Ezen nik emanen dautzuet mihia eta zuku-tzia, zuen etai gurziek ezin ihardetsiko ez ihardetsiko baitoste. Bada etxerri emanen zaituztete burhasok, eta anaiak, eta ahaiak, eta adiekkideak; eta zuetarik zenbeit hiden dituzte. Eta gurziek hastiatuko zaituztete, ene izenaren gatik. Eta ilhe bat ez da zuen burutik galduko. Zuen pazientziar izanen zarete zuen arimen jabe.

+II

(San Luke, vi.)

Jesus, mendetik jaitsi eta, gelditu zen toki zelhu batean, eta harekin haren diripuhu multzu bat bai eta jende hainitz eta hainitz Judea gurzitak, eta Jerusalemetik, eta Birreko eta Sidoneko itas-barzteretarik. Hauak etborriak ziren haren entzuterat, eta beren onitasunetarik sendatzenat. Eta izpiritu gachtuez toleatuak zirenak

sendatzen ziren. Eta jende guzja hura ukitu
nahiz zakelan, zeren haren ganik ateratzen
baitzen indar bat, guzjak sendatzen zituztena.
Eta Jesusck, begiak bere dizipuluetarat altcha-
turik, erran zuen: Tokatsu beharrek, zeren
zuenen baita jinkoaren erresuma. Tokatsu orai
gose zaretanak, zeren asko baitzarete. Toka-
tsu orai migas egiten dituztenak, zeren eginen
baituzue irri. Tokatsu izanen zarete gizonek
hastiatuko zaituztenean, eta beren ganik bere-
chiko, eta laidoztatuko, eta zuen izena gack-
totzat arbiuistuko dutenean gizonaren semea-
ren gatik. Borcaria zaituzte egun hartan, eta
jaiz, zeren zuen baria nasaria baita zerruan.

+ III

(San Matheu, XXIV.)

Jesus Olibetako mendi gainean jarria zago-
larik, hurbildu zitzaizkon dizipuluak ichitka,
ziotelarik: Eraguru noiz izanen diren horiek,
eta zer eragutaraziko dituen zure ethortzea
eta munduaren akabantza. Eta Jesusck ihardeta
zieten, oranez: Behatuzue nihorck engana.
Zuen asko ethorriko direne izenean,

diotlarik: Ni naiz Kristo, eta frango enganatu-
tuko dute. Adituako ere duzue gudu, eta gudu
horo. Behartze asaldia, ezen horiek gertatu
beharrak dire; bainan ez da oraino aka-
bantza. Ezen jekiren da jendetzea jendetzea-
ren kontra, eta erresuma erresumaren kontra,
eta iranen dire izurriteak, eta goseteak, eta lur
ikharak tohika. Bada horiek gurziak atse-
gaben hastapenak dire. Orduan ezarriko
zaituztete hersturetan, eta hilen zaituztete, eta
jendetze gurziak hastiatuko ene izenaren gatik.
Eta asko eroriko dire, eta elgar salduko dute,
eta elgar hastiatuko. Eta jekiko dire asko
gorurrezko profeta, eta frango enganaturen dute.
Eta nola gairi ^{da} ~~da~~ ginen baitu gachtakorik,
hoztuko da hainitzen karitatea. Bainan nor
ere ihardokiren baitu akabantzaraino, hura sal-
batua iranen da.

+IV.

(Harzko denboran.)

(Jondoni Joani, xv.)

Martin batentzat

Jesusk erran zioten bere diripulueri: Ni naiz

egiazko mahats-ondoan, eta ene Aita da mehat-
 ti-zaina. Nitau fruiturik ekhartzen ez duten
 adar guztiak khenduko ditu, eta fruitua dakhar-
 reten guztiak mochtuko, fruitu gehiago ekhar
 dezalentezat. Zuek jadanik garbi zarete, erran
 dautzuetan solasaren gatik. Zagozte nitau, eta
 ni zuetan. Nola adarrek ez baitezake fruiturik
 ekhar bere baiturik, baina behar baitu egon
 mahats-ondoan; zuek ere ez, non et-zareten
 nitau egoten. Ni naiz mahats-ondoan, zuek
 adarrek; nos baitago nitau, eta ni hastan,
 hurek ekhartzen du fruitu hainitz; ezen ni
 gabe ez dezakezue deus egin. Norbeit nitau
 ez balin-badago, kanporat artirikin dute adar
 bat bezala, eta ihartuko da, eta bolduko dute,
 eta surat artirikin, eta orreko da. Nitau ego-
 ten balin-lazarete, eta ene erranak zuetan
 balin-badagotzi, nahi duzuen guzti galbe-
 tuko duzue, eta eginen zaitzue.

+V

(Jon Doni Joani, xv.)

Zenbeit martirentzat

Jesusen eran zizuten bere dizipuluei: Ni naiz
 mahats-ondoa, zuen adarrak; nos baitago
 mitan, eta ni hastan, haren ekhartzen du
 fruitu haimitz; ezen ni gabe ez dezakezue deus
 egin. Norbeit mitan ez balinbadago, kanporat
 artetikiren dute adar bat bezala, eta ihartuko
 da, eta bilduko dute, eta surat artetikio, eta
 erreko da. Mitan egoten bazarete, eta ene orra-
 nak zuetan balin-badagozki, nahi duzuen
 gurria galdetuko duzue, eta eginen zaitzue.
 Hau da ene Aitareen ohorea, fruitu haimitz
 ekhar dezazuen, eta izan zaitzuten ene dizi-
 pulu. Aitak ni maitatu nauden bezala, nik
 ere zuen maitatu zaitzartet. Zagozte ene amo-
 dioan. Ene manamenduak begiratzen beditu-
 tze, egonen zarete ene amodioan, nola nik
 ere begiratzen baititut ene Aitareen mana-
 menduak, eta haren amodioan bainago.
 Hauk erran daukitzuet, ene bozkarioa zue-
 tan izan dadientzat, eta zuen bozkarioa
 izan dadientzat osoa.

Ante Saindu edo Apherziku zen Saindu
baten jhestan.

+1

(San Mathiu, xxv.)

Jesusek bere diripulueri erran ziaten alegiazko
ichtorio hau: Gizon batek, urrunerat alian
zelarik, deitu zituen bere sehiak, eta eskue-
tarat eman ziozkaten bere ontasunak. Eta
bati eman ziozkan bostz talenta; bertze
bati bia, bertze bati aldiz bat, bakotchari
bere ahalaren arabera, eta abiatu zen beshala.
Bada joan zen bostz talenta hartu zituena,
lanean haritu zen heiekin, eta irabazi zituen
bertze bostz. Halaber bia hartu zituena
eke irabazi zituen bertze bia. Bat hartu zuena
aldiz joan zen lurrean zilo baten egiterat,
eta gorde zuen bere nauaren dirua. Bada
denbora askoren buruan, etorri zen sehi
heien nausia, eta bihurrarazi ziozkaten kon-
duak. Eta burkildu zen bostz talenta hartu
zituena, eta aintzinerat eman ziozkan bertze
bostz, ziolarik: Nausia, bostz talenta eman
dauzkidatzen, huna bertze bostz hetaz bostzalde

irabazi ditudanak. Thardetsi zion bere nau-
siak: Emak-hor, sehi on eta leiala; gauza tti-
kistan leial izan haizelakotz, handien buru
ozarriko haut; sar hadi hire nausiaren gozoan.
Hurbildu zen bi talente hartu zituena ere,
eta erran zuen: Nausia, bi talente eman
dauzkidatzu; kuma bestze bira, irabazi
ditudanak. Thardetsi zion bere nauziak: Emak-
hor, sehi on eta leiala; gauza ttikistan leial
izan haizelakotz, handien buru ozarriko
haut; sar hadi hire nausiaren gozoan.

+ II

Eufoniatik lehen igandean bezala 8 garren plaman

+ Elizako Dotor baten phestan
(San Matheus, v.)

Jesusek erran zioten bere dizipulueri: Zuek
zarete lurreko gatza. Baldin gatza gazatzen
balin-bada, zerekin gazituko da? Dendutako
ez da on gehiago, kanporat arteki eta jendeak
zangopean erabiltzeko bairzik. Zuek zarete
munduko argia. Ez daiteke gorde mendu
gainean jarriz den kiria. Eta ez dute argia

pizten eta gaitzeru azpian ezartzen, baiman
 bai gandelak ginean, etxean diren guziak
 argi dartzat. Horrela argi beza zuen
 argiak gizonen aintzinean, zuen egintza
 onak ikusirik, laude dartzat zuen tosta
 zeruetan dena. Et-zazuela uste izan ethorria
 naizela Legearen edo profeten ezertatzerat.
 ethorria naiz, ez ezertatzerat, baiman bethe-
 tzerat. Ezen egiaz derratuzet, zoru-lurrak
 iraganen dire i bat edo tikit bat Legetik
 galduko den baimo behen, guziak bethe artio.
 Beraz norik ere hautsiko baitu manamendu
 chumenen horietarik bat, eta hala iraka-
 tuko baitute gizoneri, hura osoki tikiak
 deitua izanen da zeruetako erresuman; aldir
 norik ere betheko baitute eta irakatuho,
 hura handia deitua izanen da zeruetako
 erresuman.

Ez tosta bairindu ez Aphozpiku et-zen
gizon bairindu baten phestan

+ I

(Jan Luke, XII.)

Jesusk erran zisten bere diripulueri: Lotuak

izan bite zuék gorriak, eta argi piztuak zuen eskudetan. Eta zuék izan zaitzte nola nau-siaren beka dagotzin multirik, moiz itzuliho den eztaitarik; heldu denean, eta jotzen duenean, berehala idskitzeko. Dohatsu sehi hek, nautia heldu denean atzarriak kausitzen baditu. Egiaz dederatuzet, gorria lotuko duela, eta mokanean farraraziko dituela, eta ibiliko dela heien zerbitzatzén. Eta heldu bada bederatziatarik gauerdia artean, eta heldu bada gauerditik hirua artean, eta hala kausitzen baditu, dohatsu dire behi hek. Bada hau jakin zazue, baldin etcheho naukiak balaki zer tenorez ethortzeho den ohoina, segur atzarrisik lagokela, eta ez lezokela utz bere etchearen zilatzerat. Zuek ere zagozte prest, zeren utte ez duzuen tenorean ethorriko baira gizonaren semea.

+ II

[San Luke, XII.]

Jesusek erran zisten bere diripulueri: Et zaitela lota, artalde ttikittoa; ezen zuen otaren gogorako izan da zueri erresumaren ematea.

Sal zotrue ditutzuena, eta amoinetan eman.
Egizkiltzue higitzen ez diren moltsak, zeruan
bete irauenen duten ontasunak; han ez baita
ohoririk hurbiltzen, eta biptak ez baitetu
chakutzen. Ezen non ere baita zuen onta-
suna, han izanen da zuen bihotza ere.

+ Abaden edo fraile-buruzagien
phestan

Oma-Laindu ondoko igandean bezala,
85 garren plaman

Birjina baten phestan

+ 5
(Martur izan dadien, edo ez)

+ 1

(San Mathie, xxv.)

Jesusek erran zioten bere dizipulueri alegiazko
ichtorio hau: Zeruetako erresuma izanen da
hamar birjinen iduriko, hauek, beren lampak
pizturik, atera baitziren jium esposaren eta
andere esposaren biderat. Bada heietarik
bortz baziren zoroak, eta bortz zuberak. Eta

bartz zoroek, lanpak hartu-eta, et-zuten oho-
 rik hartu berekin. Zuhurrek aldiz lanpekin oliva
 hartu zuten beren untxietan. Bada, nola jaun
 espasak berantzen baitzuen, loaletu ziren
 gurziak eta lokartu. Bada gauerditan oihu bat
 egin zen: Hama jaun espasa heldu, atona
 zakizkiote biderat. Orduan jehi ziren birjina
 hek oro, eta aphaindu zituzten beren lanpak.
 Eta zoroek erran zuten zuhurreri: Eguzue zuen
 ohietik, gure lanpak hiltzen baitire. Zuhurrek
 ihardetsi zuten, erranez: Beldurrez-eta ez dadin
 izan zuen eta gure dina, hobe duzue sal-
 tzaitalarat joatea, eta zuena erostea. Bada
 erosterat zoatzilarik, ethorri zen jaun espasa,
 eta prest zirenak sartu ziren harekin eptai-
 tarat, eta heldi zen atea. Tokenean heldu
 dire bertze birjinak ere, diotelarik: Jauna,
 jauna, idlek iragurzu. Bainan harek ihar-
 desten diote, erranez: Egiaz derratzuet, et-
 zaituztet eragutzen. Zagozte beraz atzarririk,
 ez baitakizue eguna, ez orena.

(San Mateu, XIII.)

Jesusek erran zisten bere dizipulueri alegiazko ishortio hau: Zeruetako erresumak iduri du dirutze bat landa batean gordea; hura atzematzen duen gizonek gortetzen du, eta lortzen badoa, eta erosten du landa hura. Zeruetako erresumak iduri du oraino gizon tratulari bat, perla on bisha dabilana. Eta kausitu duenean perla balios bat, badoa eta dituen gurziak saldurik, hura erosten du. Zeruetako erresumak iduri du oraino sare bat itsasorat artekia, eta arrain mota gurziatarik biltzen duena. Haur, bethe denean ateratzen dute, eta, itsas basterrean jarririk, berehala dituzte onak untxietarat, txarrak aldiz kanporat artikitzen. Hala izanen da munduaren akabantzan. Jhixen dire aingurak, eta gueptaginak berehala dituzte justuen artek, eta artetikiko suzko laborat: han izanen baita nigar eta hostz karraska. Komprentu dituzte horiek gurziak? Phardesten diote: Bai. Eraten diote: Abia hortaz, zeruetako erresumaz argitua den ishortio hau

iduri du etheko-jauri bat, bere diru-kutxatetik
zahar eta berri ateratzen duena.

+ Martir, eta ez birjina, den emazte
suinde baten phestan
Birjinen bigarren ebanjelioa, 10^h garren plaman

+ Ez martir, ez birjina ez den emazte
suinde baten phestan
Birjinen bigarren ebanjelioa, 10^h garren plaman

Phesta berezi batzuetako ebanjelioak

+ Urthelberri

(San Luke, 11.)

Zortzi egun bethe ziren ondoren, haurrari
zirkonvizionearen egiteko, eman zisten izena
Jesus, aingeruak eman zion izena, amaren
sabelean sortu baino lehen.

+ Purifikazioan

(San Luke, II.)

Ganderaihur

Bete zirenean Mariarentzat garbitzeko egunak,
 Moisen legearen arabera, ereman zuten Jesus
 Jerusalemerat, Jaunari eskaintzeko, Jaunaren le-
 gean iduribatua den bezala: denaren sabela
 lehenik idurikisen duten multziki guztiak jau-
 nari kontsekratuak izanen direla; eta sakri-
 fiziakotzat emateko, Jaunaren legean erroana ~~den~~
 denaren arabera, osttoila pare bat, edo bi
 etche-usa ume. Bada orduan bazeu Jeru-
 salemen gizon bat, Zimeon deitua, eta gizon
 hura justua eta jinkoaren beldurra zuena;
 Izraelen kontsolamendua igurikatzen zuen, eta
Izpiritu Saindua haren baitan zen. Eta eza-
 gutarazi zion Izpiritu Saindua et-zuela he-
 rria ikusiko, non et-zuen lehenik ikuster
 Jaunaren Kristo. Eta Izpirituak ekharri zuen
 temploratu. Eta nola Jesus Flaura baitza-
 karreten bere burhasoek, harentzat Legearen
 arabera egiten zenaren egiteko, Zimeonek

partu zuen bere besotarat, eta jinkoa benedikatu zuen eta erran: Orain, jauna, utz-azu zure zerbitzaria, zure hitzaren arabera, bak-an joateat. Ezen ene begiek ikusi dute zure ganikako Salbatzailea, ezarri duzuna populu guzuen arpegi aintzinean, jendetzek ikusteko argi, eta ~~zue~~ Israel zure populuaren ohore.

+ San Josepen phestan
(San Matheu, 1.)

Nola Maria Jesusen ama Josepekin ezkondua baitzen, elgarretaratu baino lehen, aurkitu zen haur beharretan Irpiritu Sainduaren ganik. Bada Josef haren senharrek, prestatu baitzen eta ez baitzuen nahi hura desohoratu, nahi izan zuen ichilka igorri. Baina gogoeta horiek zerabitzalarik, hura non jaunaren aingorua agertu zitzaion le zagararik, eta erran zion: Josef, Dalriden semea, et-zaitela lota Maria zure emaztea zure ganat hartzeko; ezen haren baitan bertua dena Irpiritu Sainduaren ganikakoa da. Bada

mundurat emanen du seme bat, eta izena
emanen diegu Jesus: ezen harek bere populua
salbatuko du bere bekhatuetarik.

+ Sandre-Dena Maria Martxoan

Mariaen izen sainduaren phestan bezala
81 garren plaman

+ Jon Domi Joani-Baticharren phestan
(San Luke, 1.)

Elizabethi bethe zitzaion haur egiteko denbora,
eta egin zuen seme bat. Eta haurgoek eta
ahaidetok aditu zuen nola jaunak bere
urrikalmendua haridizki irakutsi zuen
haur buruz, eta bozkariatu ziren harekin.
Eta zortzigarren egunean etorri ziren
haurrari zirkonfizionearen egiterat, eta deitu
zuten bere aitaren izenez Zakarias. Eta inardetu
zioten haren amak, ziolarik: Batore, bainan
deituko da joanes. Eta orran zioten: Bainan
nihar ez da zure ahaidegoan izen hortaz
deitzen denik. Batari aldirik keinu egiten

zieten, nola nabizuten haurra deitzea. Eta
 taulatto bat galdeturik, idribatu zituen hitz
 hauek: Joanes da horren izena. Eta harritu
 ziren oro. Bada ordu berean eteki zitzaion
 ahoa eta libratu mikia, eta mintzo zen jin-
 koa benedikatur. Eta beklurrak jo zituen heien
 haurgo gurziak, eta Judeako mendia gurietan
 barraiatu ziren gauza horiek oro. Eta aditu
 zituzten gurziak ezarri zituzten boren behotzean,
 ziotelarik: Zer aste duzu izamen den haur hori?
 Ezen jinkoaren eskua harekin zen. Eta Zaka-
 riak haren aita belte zuen Espiritu Santuak,
 eta profetia egin zuen, ziotelarik: Benedikatu
 Israelgo jinko jauna, heldu izan zaitelakotz
 bere populuari, eta duelakotz erosi.

+ Haurtoz

(San Matheu, vi.)

Jesusek erran zieten bere dirzipulueri: Barur
 egiten duzuenean, et-zaitetzela jar, alegia
 onak bezala, ihundurik; ezen desegiten di-
 tuzte boren begitarsteak, jenderi irakusteko
 barur direla. Eziaz derratzuet, berekin dutela

boren saria. Zauk aldez, barur egiten diru-
 nean, gantzu zaru zure burua, eta zure begitea
 garbi; ez dezatetzat gizonak ihus barur
 zurela, bainan bai zure aita, toki goxetan
 denak; eta zure aita toki goxetan ipusten
 duenak, bihurturen daukozu. Et-zazuela aber-
 rastasunik multzuan bil lurrean, heimen
 biptiek eta herdoiak jiten baitituzte, eta
 okoinak lurpetik ateratzen eta ebasten. Bainan
 zuen aberastasunik multzuan ezar-
 atzue zerruan, han ez baitituzte ez biptiek ez herdoi-
 lak jiten, ez eta ere okoinak lurpetik ate-
 ratzen, ez ebasten.

+ Ortzegun Sainduz

Jon Doni Joani, XIII.)

Phariko phesta egun aintzinean, baitzakien
 Jesussek orena heldua zuela mundu huntarik
 Aitaren ganat joateko, nola maite izan
 baitzituen munduan ziren bereak, akaban-
 tzaraino maitea zituen. Eta apfel ondwan,
 nola oedukotz debruak haren saltzea biko-

bzerat eman baitzion Judas Simon Izharis-
 terraren semeari, baitzakun bitak oro esku-
 etarat emanak ziotzala, eta jinkoaren ganak
 atortu zela eta jinkoaren ganat zozala, jekitzin
 da makinetik, eta khentzen dita bere soinu-
 koak, eta oihal bat harturik, lotzen du
 gerrian. Gero ichurtzen du ura untzi
 batetatat, eta hasten da dizipulueri zangoen
 garbitzen, eta gerrian duen oihalez sukatzin.
 Aheldu da berez Simon Petriren ganat. Eta
 erraten dio Petrik: Jauna, zuk emi zangoak
 garbi! Jesusek inardesten dio, eta erraten: Ni
 zer hari naizen, ez dakizu orai, bainan jahi-
 nen duzu gero. Petrik erraten dio: Egun eta
 sekulan ez dautazu zangoak garbituko. Har-
 desten dio Jesusek: Ez bazaitut garbitzen, ez
 duzu enekin egitehorik izanen. Erraten dio
 Simon Petrik: Jauna, ez zangoak bakarrik,
 bainan eskuak ere, eta burua. Erraten dio
 Jesusek: Chakutua denek ez du zangoen
 garbitzea baijik eskas, bertzenaz garbi da
 gurria. Zuk ere garbi zarete, bainan ez
 gurziak. Bazakien alabainan zoin zen nura
 salduko zuena; horrengatik erran zuen:

Et-zarete garbi guzuzak. Beraz heien zangoak garbitu eta sincheak hartu ondoren, berriaz mahaian jarri zenean, orain zioten: Dadakizue-a zer egin dautzuetan? Zuek deitzen nauzue Mausia eta Jauna; eta ongi diozue, ezen hala naiz. Beraz nik, Mausiak eta Jaunak, garbitu baditut zuen zangoak, zuek ere behar diozkatue batak bertzeari zangoak garbitu. Ezen etxenplua eman dautzuet, nik zueri egin dautzuetan bezala, zuek ere hala egin dezazuezagat.

+ Erkontzako mezako ebanjelioa

(San Matheu, XIX.)

Farisauak hurbildu zitzaizkon Jesusi hutean atzemateko, eta erran zioten: Hirizu zaiu-a gizonari bere emaztearen uztea zer-nahi kasu izama-gatik? Inardetxi zioten eta erran: Ez duzue-a irakurten gizona hastetik egin zuenak, gizonki eta emazteki egin zituela? eta erran ziotela: Horrengatik gizonak utriko ditu aita eta ama, eta eratchikiren zaiu bere emazteari, eta izanen dire bira heragi batean.

Hargatik ez dire gehiago bera, bainan bai
haragi bat. Beraz jinkoak batoratu duena,
gizonak ez beza berech.

Hilen mezetako ebanjelioak

+ I

Hilen phestan, hazilaren 2 an.

(Jon Domi Joari, v.)

Josusek erran zioten Judu multzu handi bati:
Linez eta egiaz derratquet, heldu dela orena, eta
orai da, non hiech entzumen baitute Jinkoa-
ren Semearen boza; eta entzumen dutenak
biziko dire. Ezen nola baita ibitak bizia
bere baitan, hala Semeari ere eman dio
biziazen izatea bere baitan. Eta eman dio
fujamenduaizen egiteko ahala, gizonaren
Semea delakotz. Et-zaitzela hortaz harri;
ezen heldu da orena, non hobetan diren
guriek entzumen baitute Jinkoaren Semearen
boza. Eta ilhizen dice: ongia egin dutenak,

bitzoko pizterat; gaizkia egin dutenak abitz,
damnazionuzko pizterat.

+ II

Hilen ehortz mezan

(Jon Doni Joani, XI.)

Marthek erran zion Jesusi: Jauna, homen izan
berixe, ene anaia et-zen hilen; bainan orai
ere badakit zer-nahi galde diezozun jinkoari,
jinkoak emanen dautzula. Erraten dio Jesusck: Piz-
turen da zure anaia. Erraten dio Marthak: Ba-
dakit pizturen dela azken eguneko piztean.
Erraten dio Jesusck: Ni naiz piztea eta bizia; ene
baitan sinhesten duena, hila baldiz ere, biziko
da; eta nikor bizi denik eta ni baitan sin-
heste duenik, ez da hilen behinere. Sin-
hesten duzue hori? Ihardetsi zion: Bai, Jauna,
sinhesten dut zu zarela Kristo jinko biziaren
 semea, mundu huntuat ethorri zarene.

Hilén ardurako merzetan

(Jon Domi Joani, VI.)

Jesusek erran zioten judu multzu batzueri: Ibi
 naiz ogi bizia, zereutek jaitzi naizena. Abobeitek
 jaten badu ogi huntarik, biziko da betere,
 eta nik emanen dutan ogia ene haragia mun-
 duarentzat bizientzat. Bada Juduak aharran
 hari ziren elgarren artean, ziotelarik: Horrek
 nola eman diezakegu bere haragia jaterat?
 Erran zioten beraz Jesusek: Ezinez eta egiaz
 derratzuet: Non ez duguen jaten gizonaren
 semearen haragia, eta edaten haren odola,
 ez dugue izanen bizia zuen baitan. Ene ha-
 ragia jaten eta ene odola edaten duenak, badu
 betiereko bizia; eta nik hura piztuko dut az-
 ken egunean.

116

Jesu-Kristo gure jaunaren
pasioa

(Erramuz meza gurziatan irakurtzen dena)
(San Mathin, XXVI-XXVII.)

Jesusek erran zioten bere dirizipulueri: Badakizue bi egunen buruan eginen dela Phazkoa, eta gizonaren semea salduko dute gurutzefikatze. Orduan bildu ziren aphez aintzindarriak eta populuko zaharrak Kaifas deitzen zen etche-sartzerat; eta elgar aditu zuten Jesusen jabetzeke amarruz, eta haren hilarazteko. Bainan zioten: Ez phesta egunean, beldurrez eta buila egin zadien populuan. Bada nola Jesus Bethaniam baitzen Simon lepradunaren etchean, hurbildu zitzaion emazte bat alabaztrazko untri bat eskuan, gantzuzailu balios batez bethea, eta ichuri zion buruaren gainerat nafainean zelarik. Bada, ikusi zutenean, gaizki hartu zioten dirizipuluek, ziotelarik: Zertako galtze? Ezen hori sal zaitheken gasatte eta pobreri eman. Jesusek aldir, baitzakien zer zarasaten, erran zioten: Zergatik gaizkitzen duzue emazte hau? Ezen eni egin daukana egintza ona da. Alabaunak pobreak badituzque beti zuekin, ni aldir ez naizue beti izanen. Honek gantzuz

gailua ichuri duenean ene gorpuztaren gini-
 nerat, egin du ene ehorzteari buruz. Egiaz derra-
 tzuet, non-nahi predika dadin Ebanjelio hau
 mundu guzian, hunek egin duena ere aipha-
 tuko da hunen orhoitzapenetan. Orduan hama-
 biatarik bat, Judas Izkaristarra deitua zena, joan
 zen apez aintzindarietarat, eta erran zioten: Zer
 nahi dantazue eman, eta nik eskuetaratuko
 dautzuet. Eta hek hitzeman ziozkaten begai-
 ta hamar zilhar. Eta ordutik arte onaren bita
 zabilan, Jesusen heien eskuetarat emateko.
 Bada altzagarririk gabetako lehentziko
 egunean, dizipuluak ethorri zitzaizkon Jesusi,
 ziotelarik: Non nahi duzu behar dena presta
 dizazugun Pharisaoren jateko? Eta Jesusk
 ihardetsi zioten: Loazte hirirat hulakoaren
 ganat, eta errozue: Kutsiak dio: Ene denbora
 hurbildua da, zuse etxean egiten dut Pharisea
 ene dizipuluekin. Eta dizipuluek egin zuten
 Jesusk manatu bezala, eta prestatu zuten
 Pharisea. Bada, arreata jin zenean, mahaine-
 an eman zen bere hamabi dizipuluekin. Eta
~~dizipuluek~~ egin hark jaten hari zirelarik, erran
 zioten: Egiaz derratuzet, zuetarik batek alduko

118
nauela. Eta atsegabe handitan, hasi ziren nor
bere aldetik galdetza: Ni othe naiz, jauna? Eta
Jesusak ihardetsi zuen, ziolarik: Enekin jatekoan
eskua bustitzen duenak, harek nau salduko.
Bada, bai, gizonaren semea, hartaz iskribatur
izan den bezala; bainan zorigaitz gizonaren
semea salduko duen gizonari; hobe zen gizon
harentzat, ez balitz sortu. Eta ihardetsi zion
judas hurra saldu zuenak, ziolarik: Ni othe naiz,
Jauna? Ihardetsi zion: Errom duzu. Bada
lek aforitan hari zirelarik Jesusak hartu zuen
ogia, eta hauti eta benedikatu; eta eman
zisten bere diripulueri, ziolarik: Hara zaque eta
jan, hau da ene gorpuzte. Eta edateko un-
tzia harturik, eskoerak behurtu zituen, eta eman
zisten, ziolarik: Edan-azue huntarik guziek. Ezar
hau da ene odola, Testament berrikoa, hainitzeg-
tzat ichuria izanen dena bekkatuen barkhamen-
dutan. Bada erraten dautzuet: Ez dut gehiago
mahatzenen fruitu huntarik edanen, ene bita-
ren erresuman zuekin berri bat edanen dutan
eguneraino. Eta eskoerak emanik, itxi ziren
Albetako mendirat. Oeduan errean zisten Jesu-
sek: Guziek mahur-bide izanen duzue ene gatik

gau huntan. Ezen iskeribatua da: Joko dute ar-
 tzuina, eta barraiatuko dire artaldeko ardiak.
 Baina piztuko naizenean, aintzinduko na-
 tzaitzue Galilarrat. Bada Petrik ihardetsi zion,
 zidarik: Bertze guziek makur-bide behar badute
 ere zure gatik, nik ez dute sekulan hala izanen.
 Jesusk erran zion: Eziaiz derratzat, gau huntan,
 oilarrak jo baino lehen, hiruetan ukhatuko
 nauzula. Ihardetsi zion Petrik: Behar banu ere
 zurekin hil, et-zaitut ukhatuko. Gaurza beza
 erran zuten bertze diripulu guziek ere. Orduan
 Jesus heikin ethorri zen Jertsemari deitua zen
 bordalde batetarat, eta erran zioten bere diripulu-
 lueri: jar zaitzete hemen, ni haraket noan
 artean othoitz egiterat. Eta harturik Petri eta
 Lebederen bi semeak, hasi zen barnez ihun-
 tzen eta lasten. Orduan erran zioten heieri:
 Ene arima lastua da hiltzeko heinera,
 igurika zozue hemen, eta zagozte enekin atzar-
 ririk. Eta aintzinachago joanik, erortzen da
 begitartez lurrerat, eta othoitz egiten du, dularik.
 Ene Abita, ahal balin-bada, urrun bechi ni
 ganik kalitza lau: bizkitartean, ez nik nahi
 bezala, baina zuk nahi bezala. Eta heldu

da bere dizipuluetarat, eta hausitzen diti lo, eta
 erraten dio Petri: Zer bada, et-zarete egon
 ahal izan oren bat enekin atzarririk? Lagote
 atzarririk, eta othoitz egizue, tentazionean ez
 sartzeko: ezen gogoia duhar da, bainan haragia
 indar-gabe. Berritz bigarren aldikotz joan zen, eta
 othoitz egin zuen, ziolarik: Ene bita, kalitza
 hau ez baditake ene ganik urrunt nik edan
 gabe, egin bedi zure nahia. Eta ethorri zen
 berritz, eta hausitu zituen lo, ezen begiak pi-
 sutuak zituaten. Eta hek utziarik berritz ore
 joan, eta othoitz egin zuen hirugarren aldikotz,
 hitz berak erranez. Orduan heldu da dizipulu-
 etarat, eta erraten diote: Lo egizue orai, eta pausa
 zaitzte: huna tenorea hurbildua, eta gizona-
 ren semea emana izanen da gachtaginena es-
 kuetarat. Jeki zaitzte, goazen; huna non hurbildua den ni etsaeri emanen nauena. Oraino
 muintzo zelarik, huna non judas hamabietarik
 bat ethortzen den, eta harekin jende multza handi
 bat, erzpatekin eta makilekin, apherz aurtzinda-
 rik eta populuko zaharrek igoririk. Bada hura
 saldu zuenak, zertarik ezagut eman zioten,
 erranez: Nori ore emanen baitist musu, hura

bera da; har zarue. Eta berehala Jesusen ganat hurbildurik, erran zion: Abgur, Naubia; eta eman zion musu. Eta Jesusék erran zion: Etolichki-dea, zentarat elhorri zare? Orduan hurbildu ziren, eta eskuak ezarri zituzten Jesusen gainean, eta hartu zuten. Eta huna non Jesusekin zirenetarik batek, eskua hedaturik, ateratu zuen bere espata, eta apher-nausiarren schi bat jorik, pikatu zion beharria. Orduan Jesusék erraten dio: Bihur zarue zure espata bere tokirat; zren espata hartuko duten gurziak erpatatik joanen dire. Hala uste duzue ez degahetala othritz ene Aita, berehala igorriko bailaurret hamabi aingeru aralde baino gehiago? Hala beraz betheko dire Eskribuak, hola gertatu beharra dela baitote? Orduan Jesusék erran zioten jende heiri: Ohoir baten ganat bezala itki zarete erpatekin eta nahilekin ene hartzerat; egun oroz zuen artean jarria irakasten hari mintzen templon eta ez naizue hartu. Bainan hau gurzia egin izan da, profetek iskribatuak bethe zitezentzat. Orduan diripulu gurziak, hura utzirik; ihesi joan ziren. Bada Jesus hartu zuten, eta eraman Kaifas apher-

nauziaren etcherat, non bilduak baitziren is-
 kribauak eta zaharrak. Petri aldiz urrundik
 jarraiki zytzaion aphez-nauziaren etche-sar-
 tzeraino. Eta barnerat sarturik, behikin jarri
 zen, gaur zertarako zen ikusteko. Bada aphez-
~~nauziak~~ eta aintzindariak eta biltzar guztiak
 gezurrezko lekukotasun bat bilhatzen zuten jau-
 sen kontea, hunen halarazteko. Eta et-zuten
 atzeman, nafiz asko lekuko gezurti agertu ziren.
 Atzemenan elhorri ziren bi lekuko gezurti, eta
 erran zuten: Honek erran du: Jinkoaren ten-
 ploa ura dezaket, eta hiru egunen buruko
 berretz chutik ezar. Eta jekirik, aphez-nauziak
 erran zion: Deus ez duzu ihardesten lekuko hurek
 zure kontra diotinari? Bainan Jesus ichilik
 zagon. Eta aphez-nauziak erran zion: Jinko
 biziaz errekeritzen zaitut, erragutzu heia Kristo
 jinkoaren semea zaren. Jesusek ihardesten dio:
 Erran duzu, hargatik eraten dautzuet egun batez
 ikusiko duzuela gizonaren semea Jinko guziz
 bolheretsuaren eskuinean jarria, eta zeruko hedoen
 gainean heldu. Orduan aphez-nauziak urratu
 zituen bere saxeokoak, ziolarik: Burhoa egin du;
 zertako behar dugu gehiago lekukorik! Hume

non aditu dirauen burhoa. Zer zaitzue? Eta
 bek ihardetsi zuten: Moresi du hitzea. Orduan
 thu egin zioten begitarerat, eta ukhamilka
 jo zuten; bertze batzuek berriaz zafalakoak eman
 zizkaten begitaratean, ziotelarik: Pentsa izaguk,
 Knisto, nor den hi jo hauena. Bada Petri ethe-
 sartzean jarria zagon kanpoko aldean, eta
 hurbildu zitzaion neskato bat, ziotelarik: Ibi ere
 Jesus Galileekoarekin hitzzen. Bainan harek
 ukhatu zuen gurein aintzinean, ziotelarik:
 Ez dakinat zer derasan. Eta nola atheratik atera-
 tzen baitzen, bertze neskato batek ikusi zuen,
 eta orran zioten han zireneri: Ibaue ere Jesus Naza-
 retekoarekin zen. Eta berriaz ukhatu zuen, zin
 eginez: Ez dutala ezagutzen gizon hori. Eta apher
 baten buruan, hurbildu ziren han zagozinaak, eta
 orran zioten Petri: Segurahi hi ere horietarik huz,
 ezgu hise mintzairak berak salkatzen hau. Orduan
 hasi zen arnegutia eta zintka, et-zuela ezagutzen
 gizon hura. Eta orduan berean jo zuen oilarrak.
 Eta orhoitu zen Petri Jesussek orran zion hitzaz:
 Oilarrak jo baino lehen, hiruetan ukhatuko
 naizue. Eta kanpsat ateraturik, nigaz egin zuen
 garraschi. Bada argitu zuenean, apherz aintzindari

gurziek eta populuko zeharrek biltzarra egin zuten
 Jesusen kontra, huren hilarazteko. Eta lotua
 ereman zuten, eta Pontzio Pilatus gobernado-
 rearen eskutian ezarri. Orduan Judas hura
 saldu zuenak, ihusirik harenak egin zuela, ueri-
 kiak eremanik, gibelat ekharri ziozkaten hogoi-
 ta hamar zilharrek apez aintzindarieri eta zafar-
 reri, ziodarik: Bekhata egin dut, hoben-gabeke-
 odolala salduz. Eta hek ihardetsi zioten: Gusi zer
 zaku? Ihus-ak heronek. Eta, dirua templean
 artirik, gibelat itzuli zen, eta joan zen eta
 bere burua urkhatu zuen. Bada apez ain-
 tzindariek, dirua bildu eta, orran zuten: Ez da
 haize hau templeko diru-kutchan ezartzea, odolaren
 saria delakotz. Eta elgarrekin egon ondoran,
 diru harekin erosi zuten bachera-egile baten lan-
 da, arrotzen ehorzteko. Florrengatik landa hura
 egungo eguneraino deitua izan da Flaceldama,
 orran nahi da: odol-landa. Orduan bethe zen
 Jeremias profetak orran zuena, zioenean: Eta
 hartu dituzte hogoi-ta hamar zilhar, horren-
 bertzetan saltzeko egina baitzen Izraelgo umen-
 ganik erosi dutena. Eta hek eman dituzte
 bachera-egile baten landan truk, jaunak

eni manatu bezala. Bada Jesus agertu zen go-
bernadorearen aintzinerat, eta gobernadoreak galdel-
 hau egin zion: Juduen errege zare zu? Jesusk
 ihardetsi zion: Ezk diozu. Eta nola hobekidun
 zela baitzieten apher aintzindariak eta zaharrek
 deus et-zuen ihardetsi. Orduan Pilatusk eraten
 dio: Ez duzu entzuten zenbat lekukotasun
 darasaten zure kontra? Eta et-zion ihardetsi
 haren hitz bakhar bati, hainitz harritzen
 baitzen gobernadorea. Bada phesta-buru egu-
 nean, gobernadoreak utaiar populuari libratzen
 zion preso zen norbeit, nahizutena. Eta ordu-
 an barzuen preso gachtagin famatu bat, dei-
 tzen zena Barrabas. Beraz han bilduak zireneri
 Pilatusk eran zioten: Ibr nahi duzue libra
 dezazuedan, Barrabas, ala Jesus, Kristo deitua
 dena? Barakien alabainan hau bekharitz eman
 ziotela eskuetarat. Bada Pilatus juje-alkian
 jarria zagolarik, bere emazteak igorri zion era-
 terat: Deus ez bedi izan zure eta justu horren
 artean; ezen gaur hainitz jasana naitz ame-
 tsetan horren gatik. Apher aintzindariak eta
 zaharrek aldiz populua bildu zuten Barrabasen
 galdetzerat, eta Jesusen galtzerat. Beraz gober-

nadorea berotz mintzatu zitzaizoten, ziotlarik:
 Bietarik zoin nahi duzue libre dezazuedan? Eta
 ihardetxi zuten: Barrabas. Pilatusk erraten diote:
 Zer eginen dut beraz Jesus, Kristo deitua denaz? Gu-
 zuek ihardesten dute: Gurutzefika bedi. Goberna-
 doreak erraten diote: Baina zer gaizki egin
 du? Baina hek gehiago oihu egiten zioten, zio-
 telarik: Gurutzefika bedi. Instearekin beraz
 deus et-zuela irabazten, baina buila han-
 ditzen hari zela, Pilatusk, ura harturik, esku-
 ak garbitu zituen popularean aintzinean, zio-
 larik: Ni garbi naiz justu hunen odolotek;
 zuek ikus-arze. Eta populak gurziak ihardetxi
 zuen, erranez: Horren odola gure gain, eta
 gure umen gain. Orduan libratu zioten Barra-
 bas, Jesus aldiz azotarazirik eskuetat eman
 gurutzefikatzeke. Orduan gobernadorearen sol-
 dadek, Jesus oremarik tribunaleko kanpoko-
 alderat, haren ganat bildu zuten kohorta¹ gurzia.
 Eta biluzirik, kapa gorri bat eman zioten pinerat,
 eta koro bat bihurturik elhorriz, ezarri zioten
 buruan, eta esku eskuinean kanabera bat.
 Eta belharna gurtuz haren aintzinean, trufatzen
 zuten, ziotelarik: Agur Juduen erregea. Eta
¹ Kohorta: soldado andana bat

gainerat thu eginez, hartzen zioten kamabera,
 eta burua jotzen. Eta trufatu zuten ondoan, kapa
 khendu eta, jauntzi zuten bere spinekoaz, eta ere-
 man zuten gurutzefikatzeko. Bada, ilkitzen zirelarik,
 kausitu zuten Tireneko gizon bat, Timon deitua;
 hau botxchatu zuten Jesusen gurutzearen erematerat.
 Eta ethorri ziren Golgotha deitua den tokirat, hori
 baita Kalbarioko tokia. Eta edaterat eman zioten
 arnoa edori kirets bat naharirik. Eta destatu
 ondoan, et-zuen edan nahi izan. Bada gurutzefi-
 katu ondoan haren spinekoak partitu zituzten,
 hortean emanaz; bethe zadientzat Profetak
 erran zuena, zisencan: Beren artean partitu di-
 tuzte ene spinekoak, eta ene spin-gainekoa
 hortean eman dute. Eta jissirik, haren zaiant
 zagotzin. Eta haren buruaren gaineko aldean
 iskririkuz ezarri zuten haren hobena: Hau da
Jesus, Juduen erregea. Orduan gurutzefikatu zi-
 tuzten harekin bi ohin, bat eskuinetarik eta
 bertzea ezkerretarik. Eta iragaiten zirenak burhoka
 hari zitzaizkon, burua dardaratur, eta erranez:
 Hea! Jinkoaren tenploa urratzen dukana, eta
 hiru egunez berritz chutik ezartzen, salba-zak
 hire burua; jinkoaren semea balin-lahair, jaits

hadi gurutzetik. Hala ber aphez aintzindariek ere
 trapazen zuten iskribacekin eta zoharrekin, zio-
 telarik: Bertzeak salbatu ditu, bere burua ez dezake
 salba; Izraelgo errege balin-bada, jaits bedi
 orai gurutzetik, eta sinhesten dugu horren baitan.
 Jinkoaren gainean fida da; liba beza orai, maite
 balin-badu. ezen erran du: Jinkoaren semea naiz;
 Hala hala gaizkika hari zitzaizkon harekin
 gurutzefikatuak izan ziren ohoiak ere. Bada
 seigarren orenetik bederatzigarrenearaino ilhunik
 hartu zuten lur gurzia. Eta bederatzigarren orenko
 heinean, Jesusek harkarki oihu egin zuen, ziolarik:
Eli, Eli, lamma sabaktani, erran nahi baita:
 Ene jinkoa, ene jinkoa, zergatik utzi naiz? Bada
 han zagozinetarik zenbaitak, hori aditzearekin,
 erraten zuten: Elias deitzen du horrek. Eta bere-
 hala helarik batek, lasterka joanik, hartu zuen
 esponga bat, orpinaz bethe, eta kanabera baten
 puntan ezarririk, edateat eman zion. Bertzek
 aldiz erraten zuten: Bego, dugun ikus Elias heldu
 zion- ez libratzerat. Baina Jesusek, berriaz ere
 oihu handi bat eginik, artiki zuen hitza.¹ Eta
 orduan berean temploko bekoa urratu zen bi alde-
 tarat gainetik behororaino, eta lurra isharatu zen,
 1 Hemen, belhauniko emanik, apurtito bat gelditzen da.

eta erdiratu ziren harroak. Eta hobiak idehi ziren,
 eta hilak ziren saiandu hainitzzen gorputzak piztu.
 Eta hobiatarik ateraturik, Jesus piztu ondoan,
 ethorri ziren hiri saindurat, eta askori agertu.
 Kaputaina aldi eta horekin Jesusen zaint zago-
 tzinak, ikusirik lur ikhara eta gertatu ziren gur-
 ziak, hainitz izitu ziren, eta zioten: Egiazki
 Jinkoaren semea zen hori. Bada han zagotzin
 urrundik emazte multzu bat, Galileatik Jesu-
 jarraiki zitzaizkonak, haren zerbitzatzeko. Hei-
 en artean ziren Maria Madalena, eta Maria
 Jakoboen ama, eta Josepen ama, eta Lebede-
 ren umen ama. Bada arrats irian, ethorri zen
 Arimatiako gizon aberats bat Josep deitua, han
 ere Jesusen diripalu baitzen. Joan zitzaion
 Pilatusi, eta galdegin zion Jesusen gorputza.
 Eta gorputza harturik, Josepek inguratu zuen
 mihise churi batean. Eta amildu zuen harri
 handi bat hobiaren ahorat, eta joan zen. Bada
 han ziren Maria Madalena, eta bertze Maria,
 hobiaren aldean jarriak.

Nihil obstat

Baiona die 19 Maji 1941

A. Larralde

Censor

Imprimatur

Baiona die 19 Maji 1941

P. Daguano *ppm.*
M. G. G.

